



ADVANTAGES OF MEDIATION IN CIVIL DISPUTES

Mikheil Bichia

*Doctor of Law, Professor at European University,
Visiting Lecturer at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University,
Expert in accreditation of higher education programs,
Lawyer, Mediator, Georgia*

ARTICLE INFO

Article History:

Received 10.09.2023

Accepted 15.09.2023

Published 30.09.2023

Keywords:

Advantages of Mediation,
Flexibility, A process based on
personal interests of parties

ABSTRACT

The paper is devoted to the features and advantages of using mediation in civil disputes. First of all, the article discusses the experience of some foreign countries (Germany, Lithuania, Estonia, etc.) in the field of mediation, and then aims to determine whether Georgian mediation is based on the model of any country or whether it differs in any specifics in Georgia.

The article discusses the unique and extensive possibilities of mediation in resolving civil disputes. Consideration of the case in court is based on the consideration of legal issues, mediation is not limited to the consideration of legal issues; Non-legal aspects can also be analyzed during mediation. Thus, it is a flexible and informal process that gives the parties maximum freedom to discuss any issue of interest to them and takes into account their interests. The mediation process can be limited only by the interests of the parties and the mediator's creative methods. In this way, the parties have control over the process and results of mediation.

The paper confirms that mediation in Georgia is based on a rather narrow model. In fact, the Georgian legislator lays the development of mediation on practice and gives freedom of action to the mediator, although he stipulates that this freedom is limited by the will of the parties. Accordingly, the mediation process should be carried out in compliance with the principle of voluntariness of the parties.

Mediation is particularly attractive to businesses because of its

benefits. For the parties, the confidentiality of the mediation process, saving time and financial resources, maintaining economic relations between the parties, focusing on positive aspects, and a favorable situation for both parties are important. Mediation is aimed at the self-determination of the parties, which helps to prepare the necessary ground for the settlement of the dispute. In addition, mediation can help prevent future disputes.

INTRODUCTION

One of the most important ways to resolve civil disputes is mediation. Mediation is interesting in the context of long and intense civil litigation.

The purpose of the paper is to determine the economic and legal consequences of mediation. This should be especially noticeable for the business sector. Therefore, it is necessary to determine what are the consequences of timely consideration of business disputes in order to avoid negative economic consequences and for the sake of fairness. In this context, it is necessary to study how mediation is characterized, how it differs from the consideration of a case in court. Therefore, it is important to explore both the advantages and disadvantages of mediation.

One of the most common ways to resolve civil disputes is to consider the case in court, however, in addition to its positive aspects, it is also characterized by some negative features. That is why it is advisable to study the institution of mediation and find out its significance.

In addition, different models of mediation operate in a given country. It is interesting to know what is the experience of foreign countries in the field of mediation and how specific mediation is in these countries. At the end of 2019, Georgia adopted the Mediation Law, which proposed several general rules for conducting mediation. In this context, it should be clarified on what model the Georgian version of mediation is based – whether Georgia took into account the model of only one country, whether it shared a mixed model or formulated a specific rule for it.

The scientific article is also interesting in the

protection of fiduciary relations in the process of mediation and new legislative changes. In this regard, it should be determined how fully the scope and possibilities of mediation have been studied and what role mediation plays in the process of resolving civil disputes.

1. MEDIATION MODELS IN A SOME FOREIGN COUNTRIES

In general, there are four models of mediation:

1. Fully voluntary mediation, when the parties turn to the mediator for any dispute that they could not resolve on their own. In this case, mediation does not require a law; 2. Voluntary mediation with certain incentives and sanctions. In this case, the parties are encouraged to use mediation, which is practice-oriented. This model requires a mediation law; 3. A mandatory initial mediation session, where the parties must attend an initial meeting with the mediator, free of charge or for a reasonable fee, to determine eligibility for mediation. This model also requires a legal framework for mediation; 4. Fully obligatory mediation. The parties must attend the mediation process and pay for the entire mediation process as a precondition for going to court. The mandatory aspect refers only to full participation in the process, while reaching a settlement is always voluntary.¹

There are also broad and narrow models of mediation regulation.¹ In countries where mediation is widely regulated, the procedures are regulated

1 De Palo, G., D. URSO, L. (2016). In: The Implementation of the Mediation Directive, Workshop, Research Administrator Responsible: Raffaelli R., p. 11.

in detail. These countries usually have a Mediation Law that broadly regulates issues related to the mediation process, as well as the relationship between mediation and other legal professions. This model is based on Austria, where the Civil Mediation Act is in force. France follows the same model, although in France the Civil Code, the Code of Civil Procedure, the Code of Criminal Procedure and the Labor Code directly deal with the mediation process.²

As for the narrow (limited) model, in this case the mediation process is not regulated in detail. This is due to the fact that the regulation of everything will hinder the development of the institution of mediation and limit it. In addition, mediation is an event that goes beyond the norms of civil procedural law, and its inclusion in its framework implies a limitation of the process. Countries that share this model do not establish procedural rules for mediation and obligations to train mediators, which are considered to be regulated by private initiatives.³

1.1. Germany

The term “mediation” may come from the Greek word “medos” (meaning “mediator”, “neutral”, “impartial”) and the Latin root verb “mederei” (meaning “to heal”) or “mediatio” (to mediate). From this point of view, the mediator is the mediator who, through his impartial mediation, helps the parties to the dispute to resolve it. Mediation is an alternative dispute resolution method that was first scientifically substantiated in the United States in the 1960s and 70s by employees of Harvard University and has since been used in many areas of life. Mediation is a procedure or method characterized by the constituent principles of voluntariness, autonomy and openness to results and carried out by a neutral, objective mediator (mediator). In the modern scientific, differentiated understanding, the history of mediation begins in the 1960s and 70s, although the idea of resolving disputes through the mediation of a neutral third party as an intermediary has a thousand-year tradition of

many peoples. Thus, mediation is not a new phenomenon of the 20th century; However, only in the last forty-fifty years has there been a scientifically based and differentiated discussion of this possibility of resolving disputes, primarily in the United States and then in Europe.⁴

In Germany, mediation has been used only in certain areas since the early 1980s, but today it applies to a wide range of disputes. Mediation is used, for example, in family law, building law, environmental protection, tenancy and neighborhood disputes, employment law, business, schools, intercultural and other disputes. Certain requirements must be met in some areas. For example, a mediator in school mediation requires special skills than in environmental or business mediation, although the same principles are, of course, always present in all disciplines. Therefore, in Germany mediation has developed in almost all social and public spheres as an alternative to the classical litigation, or at least as an alternative to “prior dispute resolution”, and in some cases has become firmly established. Compared to other countries such as Switzerland, Germany does not appear to have made a major effort to incorporate mediation rules into procedural law. In Switzerland, in the modern era, it was decided to reflect the rules on mediation in civil procedural law. In 2004, Austria passed the Civil Law Mediation Act, which gave Austria a pioneering role in the legal strengthening of mediation in the German world.⁵

The main reason for the introduction and promotion of mediation was to reduce legal costs in Germany. Along with other justice reforms, Germany introduced and developed the institution of mediation.⁶ Thus, the emergence of the institution of mediation was, as it were, considered as part of the function of implementing justice.

Initially, there were three forms of mediation process in the federal state of Germany:

1) so-called “Gerichtsexterne Mediation”

4 Lewinski-Reuter V., Mediation, In: Glossar Kulturmanagement, V. Lewinski-Reuter, S. Lüdemann (Hrsg.), Wiesbaden, 2011, S. 254.

5 Lewinski-Reuter V., Mediation, In: Glossar Kulturmanagement, V. Lewinski-Reuter, S. Lüdemann (Hrsg.), Wiesbaden, 2011, S. 255.

6 Espilugus, C., Iglesias, J. L., Palao, G. (2013). Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol. I, Intersentia, Cambridge, p. 162.

2 Hopt, J. K, Steffek, F. (2013), Mediation Principles and Regulation im Comparative Perspective, Oxford, p. 17.

3 *Ibid*, p. 63.

(Gerichtsexterne Mediation), which was perceived as a process completely independent of legal proceedings and launched on the basis of a private initiative;

2) so-called “Mediation in court” (Gerichtsnahe Mediation). Indeed, it is institutionally connected with the process taking place inside the court (administration of justice), but it is not independent of the court as a state institution;

3) Mediation within the court (Gerichtsinterne Mediation), which was both personally and territorially connected with the court and the civil process.⁷

Alternative dispute resolution includes elements of both procedural and substantive law in Germany. From material law, the norms of general contract law are used. The new German Mediation Law, which shares the European Mediation Directive, came into force in July 2012.⁸

The German mediation law recognizes that the court does not have the right to refer an ongoing dispute to external mediation, but may refer a pending case to judicial mediation.⁹ However, German law encourages the parties to reach an amicable settlement of the dispute and use litigation as a last resort. According to section 15a of the German Code of Civil Procedure, parties must first try alternative dispute resolution before starting legal proceedings.¹⁰

However, approaches to prioritizing the use of mediation differ across German states. For example, 20% of cases in the Keele District Court go to mediation. Out of 70% of such cases, an agreement between the parties is reached only in 15%. If we take other courts, then here the data is significantly reduced or mediation is not offered at all. It depends on the opinion of the judges. The vast majority of judges believe that they can in-

dependently resolve disputes and do not express a desire to submit disputes to mediation. However, at present, mediation in Germany is stagnant, since in court disputes are resolved quickly (5-9 months, and in mediation – about 3 months) and there is a dependence on traditional rules of legal proceedings. However, in many regions the demand for mediation is growing and the share of mediation among cases pending before the court is quite high (20%).¹¹

1.2. Lithuania

Lithuania has the Law “On the Use of Mediation in Civil Disputes”.¹² Here, the development of mediation has been driven by social peace, reduced litigation, consumer satisfaction, and time and cost savings. In Lithuania, parties and their lawyers are often offered to resolve civil or commercial disputes through mediation, especially in particularly complex cases. In 2019, the Lithuanian legislature empowered civil courts to require parties to attempt to resolve disputes through mediation when necessary. Compared with the data of 2015, when there were about 100 attempts to use mediation, official attempts to resolve disputes through mediation have already increased tenfold. Following the experience of Italy and other states, Lithuania took into account the obligatory nature of mediation in family cases, as well as the extension of the Lithuanian Law on Mediation to other cases.¹³

In addition, In 2005 a judicial mediation or settlement procedure was launched as a pilot in Lithuania. Summarizing the results of this program and the successes achieved with the support of the Ministry of Justice of the Republic of Lithuania, the Working Group was motivated to adopt

7 Tsertsvadze G., Mediation – an alternative form of dispute resolution (general overview), Tb., 2010, p. 105. .

8 Piers, M. (2014). Europe’s Role in Alternative Dispute Resolution: Off to a Good Start? Journal of Dispute Resolution, No. 2, p. 287.

9 Tochtermann, P., (2013). Mediation in Germany: The German Mediation Act Alternative Dispute Resolution at the Corossroads, in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford, p. 538.

10 Piers, M., (2014). Europe’s Role in Alternative Dispute Resolution: Off to a Good Start? Journal of Dispute Resolution, No. 2, p. 291.

11 Gniza, I., (2017). Practical experience and prospects in the field of German judicial mediation, in the materials of the International Conference of Associations of Judges of the Member States of the Memorandum: Evaluation of the performance of judges, judicial mediation and juvenile justice , pp. 70-72.

12 Law on Conciliatory Mediation in Civil Disputes of Republic of Lithuania, 15 July 2008 No X-1702.

13 Simaitis, R., (2020). A new wave of Mediation in Lithuania What does it mean for Lawyers, CEE Legal Matters, 29 April, <<https://ceelegalmatters.com/lithuania/13402-a-new-wave-of-mediation-in-lithuania-what-does-it-mean-for-lawyers>>

the Judicial Mediation Rules in 2014, which entered into force on January 1, 2015. Judicial mediation applies to any civil case. According to statistics, in 2012, mediation was referred 17 times, in 2013 there were 37 such cases in mediation, in 2014 – 53, in 2015 – 123 and in 2016 – 313. The number of cases considered through mediation, doubled in recent years. If the parties agree to offer mediation, the mediator gives a written consent and the court has explained to the parties the essence of the mediation procedure, the judge must terminate the proceedings and refer the case to court mediation in Lithuania. The court also decides on the appointment or replacement of the mediator.¹⁴

1.3. Latvia

In Latvia, the Mediation Law was adopted on May 22, 2014. The adoption of this law was a step towards the development of mediation in Latvia, and mediation became official. The law strengthened the basic principles of mediation: voluntariness, confidentiality, equality and cooperation of the parties, neutrality and objectivity of the mediator. In addition, the law determines that the mediation process begins from the moment a written agreement is signed with the mediator, which reflects the essence of the dispute, the rights and duties of the parties and the mediator. Upon completion of the mediation process, the mediator may approve the mediation agreement, which is legally binding.¹⁵

Mediation is regulated by general law in Belgium, Estonia, Malta and Sweden. The purpose of this law is to provide for the resolution of individual and collective labor disputes. In certain cases, the general law applies to civil cases. For example, in Estonia and Latvia, mediation is used between a patient or his relatives and a medical professional. In addition, mediation is also effective here in col-

lective labor disputes, when disagreements arise between the management of the healthcare institution and the trade union. This also applies, for example, to Belgium, Estonia, France, Malta, Great Britain. However, in Estonia, Malta and the UK, mediation is relatively rarely used in individual labor disputes between employers and healthcare professionals.¹⁶

Mediation is not widespread in Latvia, but this does not mean that parties never choose mediation to resolve their disputes. At the same time, the popularity of mediation is growing. The model of self-regulation of mediation works effectively.¹⁷ There are certain requirements for a mediator in Latvia, namely: the mediator must be at least 25 years old, have a good reputation and no criminal record, have a higher education in any field, be fluent in Latvian, and have completed at least 100 hours of mediation research. Mediation is carried out with the help of certain procedural measures in Latvia. Firstly, mediation in Latvia is not mandatory, but the court encourages a plaintiff in a civil process to consider mediation as a dispute resolution option – at least as a possible dispute resolution tool. Accordingly, mediation is purely voluntary, although its use is encouraged by procedural rules and measures.¹⁸

1.4. Estonia

Mediation is the only way to resolve industrial (business) disputes in Estonia. Under these conditions, in 1995, the post of public mediator was created. Since its inception to the present day, the State Mediation Service has dealt with about 300 cases, 80% of which have been successfully completed.¹⁹

14 Gadlyauskas, R., (2017). Mediation in Lithuania, in the materials of the International Conference of Associations of Judges of the Member States of the Memorandum: Evaluation of the activities of judges, judicial mediation and juvenile justice, pp. 102-103.

15 Fedorchuk, M., (2020). Mediation: The Experience of Latvia, Mediation: Training and Society Transformation/ MEDIATS of EU Program, <<https://mediats-chnu.com/mediation-the-experience-of-latvia/>> [Last seen 22.07.2023].

16 HOPE – European Hospital and Healthcare Federation (2012), Mediation in Healthcare, pp. 7-9.

17 Bertaitis, S., Marjusina, R., Olevska, I., In: Palo de G., Trevor, M. B., (Ed.) (2012). EU Mediation, Law and Practice, Oxford, pp. 218-219.

18 Tvaronavile, A., Kaminskis, N., Rone, D., Uudekull, R., (2022). Mediation in the Baltic States: Developments and Challenges of Implementation, Access to Justice in Eastern Europe, Vol. 4, No. 16, pp. 76-77, <<https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.4-a000427>>

19 International Labour Office, (2007). Collective Dispute Resolution through Conciliation, Mediation and Arbitration: European and ILO Perspectives, Geneva,

Mediation institutions are rarely used in Estonia. Here the law “On mediation” came into force on January 1, 2010. The Mediation Law covers both mediation and conciliation. If the court deems it reasonable and necessary, it directs the parties to participate in the mediation process, as provided for in Article 1.3 of the Mediation Law. The law covers civil disputes and does not contain a list of these cases. Accordingly, the law applies to civil cases without limitation. However, a mediation agreement here can come into force only when this agreement concerns claims related to property, and if it is not property, then when the parties reach a compromise on the subject of the dispute. The court does not have the right to approve the resolution of a dispute regarding the validity or termination of a lease agreement and the release of a place of residence located in Estonia.²⁰

Mediation contract and mediation agreement are used in Estonia. Mediation agreement can be certified by the notary to whom the parties apply. When parties have signed the mediation agreement, they are obliged to act in accordance with this agreement. Thus, this agreement contains elements of a binding legal agreement, in particular, it creates both the obligation of one party (the debtor) to perform certain actions, and the right of the other party (entitled person or obligee) to demand the performance of the action by the counterparty. The notary certifies the mediation agreement, if the parties ask for it. In case of failure to comply with the conditions, the parties must take the case to the country court. As regards financial matters, in order for the mediation agreement to be enforceable, it must be accepted by district court.²¹

2. GEORGIAN MODEL OF MEDIATION

Georgia took into account international experience and determined that it is necessary to de-

velop and strengthen mediation, which ensures the release of the court from cases. The purpose of mediation is to help the parties resolve the dispute by mutual agreement, quickly and efficiently. Mediation will increase the efficiency of justice and save the court from cases where there is a possibility of ending the dispute by agreement of the parties. However, mediation is a flexible process that, together with the court and arbitration, emphasizes the particular importance of mediation in achieving a common goal.²²

The legislator in Georgia, on the one hand, listed the cases to which judicial mediation is applicable, and on the other hand, established the possibility of extending mediation to any dispute if there is the will of the parties. According to the law, court mediation in Georgia is used for a) family disputes, except for adoption, cancellation of adoption, cancellation of adoption, restriction of parental rights, imprisonment, violence against women and/or domestic violence; b) on inheritance disputes; c) on neighborly disputes; d) on labor disputes, with the exception of collective disputes; on cases of realization of shared rights; e) property disputes, if the value of the subject matter of the dispute does not exceed GEL 2,000; f) on non-property disputes, g) also on any other dispute if there is an agreement between the parties (Part 1 of Article 1873 of the Civil Code). In fact, the legislator recognized the priority of the will of the parties and made their agreement the basis for considering any dispute through mediation.

An association agreement was concluded between the European Union and Georgia, under which Georgia assumed the obligation to develop alternative means of dispute resolution, especially mediation and arbitration, and create appropriate conditions for their use. With the adoption of the law “On Mediation”, its main goal was to ensure precisely this requirement. On January 1, 2020, the Law of Georgia “On Mediation” came into force, according to which mediation is considered a new means of resolving civil disputes.²³

The 2008 European Union Mediation Directive contains certain key features of civil and commer-

p. 16, <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/documents/meetingdocument/wcms_366949.pdf> [Last seen 03.7.2023].

20 <<https://iclg.com/cdr/litigation/pirkka-marja-poldvere-aivar-pilv>> [Last seen 20.08.2023].

21 HOPE – European Hospital and Healthcare Federation (2012). Mediation in Healthcare, pp. 19-20.

22 Explanatory card of the law "On Mediation", registration N07-2/319/9.

23 <<https://bm.ge/ka/article/2020-wlidan-saqartveloshi-mediaciis-shesaxe-b-kanoni-amogmeddeba/42734>> [Last seen 20.07.2023].

cial mediation²⁴ for all Member States. It is significant that in most EU Member States there are two or three models of mediation, depending directly on the nature of the dispute. For example, mediation of civil and commercial disputes is based on a completely voluntary model in Belgium, Greece, Estonia, Germany, Saftang, Latvia and other countries. However, voluntary mediation with incentives and/or sanctions is also found in Estonia, Greece, Italy (In 92% of civil and commercial disputes), Malta and other countries.²⁵

Georgian legislation recognizes both judicial and private mediation. The case is considered by judicial mediation in the event that a claim is filed with the court and the case is transferred to the mediator in the manner prescribed by civil procedural legislation ("Article 2, paragraph "b" of the Law "On Mediation"). According to the law, the period for considering a case in judicial mediation is 45 days, but at least two meetings must be held. It is allowed to extend this period for the same period only if there is an agreement between the parties.²⁶ The issue of timing was especially relevant during the pandemic.

The court proceedings have been going on for many years, and if, due to the coronavirus, the case cannot be resolved without an oral hearing, the court decides to postpone the meeting. Thus, the trial is dragged out, and the postponement of the consideration of the case leads to the fact that the resolution of the dispute is extended for a certain period and the tense background between the parties increases. In many ways, this negatively affects the business sector, as it can lead to negative economic consequences. The negative economic impact during the pandemic has been particularly noticeable in various countries.²⁷ Prolonged litigation is a prerequisite for increasing property damage. For example, if a business entity is waiting for the results of a court hearing to carry out certain business transactions and continue business

activities, lengthy processes increase the losses caused to it. At the same time, during this period, its economic image is slowly depreciating.

Private mediation is based on the initiative of the parties to agree on mediation without the court referring the case to the mediator ("Art. 2, paragraphs "b" and "c" of the Mediation Law). Thus, private mediation is a free process for the parties and is dispositional in nature.

Usually the court has discretionary power to recommend that the parties use mediation only if they believe that this procedure can lead to positive results (Germany, Lithuania, Poland, Romania, Sweden, United Kingdom).²⁸ As in other countries, the initiation of private mediation, as defined by the Law of Georgia on Mediation, entails the suspension of the statute of limitations.²⁹ Thus, with the start of private mediation, the limitation period for a claim will be suspended.³⁰

3. ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF MEDIATION

3.1. Advantages of Mediation

Business entities point to the many advantages of using mediation. In this case, it means realizing the potential benefits of mediation. These benefits include: 1. Unlike the risks and uncertainties of litigation and arbitration, the parties have constant control over the process and outcome of dispute resolution; 2. individualization of dispute resolution and process management; 3. Confidentiality; 4. improve communication; 5. cultural, cross-border bridge; 6. Consideration of commercial realities; 7. Cost saving and cycle time reduction; 8. Creative and reliable solutions; 9. maintain or strengthen current relationships; 10. Poor quality of costs and risks compared to potential benefits.³¹

Some of them are reflected in the principles of mediation. These are: Voluntariness of the parties, impartiality and independence of the mediator,

24 Directive 2008/52 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters.

25 De Palo G., D. URSO L., (2016). In: The Implementation of the Mediation Directive, Workshop, Research Administrator Responsible: Raffaelli R., p. 16.

26 1875 Article, Civil Procedure Code of Georgia, 1997.

27 See Bichia, M., (2021). The Importance of Using Mediation in Business Disputes During a Pandemic, Herald of Law, p. 10. DOI: [10.15350/26679434/H.3.1](https://doi.org/10.15350/26679434/H.3.1)

28 Shumova, K. A., (2015). Principles of mediation, Dissertation, Saratov, p. 68.

29 Paragraph G1 of Article 132 of the Civil Code, 1997.

30 Paragraph 1 of Article 12 of the Law "On Mediation", 2019.

31 Stipanowich, T., (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial Mediation in Europe, p. 10.

control of the process by the parties and confidentiality.³² In addition, mediation must protect the principles of self-determination, conscientiousness and equality of parties.³³

3.1.1.1 Neutrality and Impartiality of the Mediator

One of the reasons for using mediation is that an experienced neutral person (mediator) can contribute to both the quality of the exchange of information and its quantity to resolve the dispute. Relevant information may increase the chances of resolving the dispute on the terms preferred by the parties.³⁴ Only the judge decides the fate of the case in court. With regard to mediation, in this case, the focus is on communication, which is carried out by a third neutral person in the form of an mediator.³⁵ The role of the mediator is well expressed in facilitating direct communication, but the mediator should not be a trusted advisor, but a neutral person. The parties trust the mediator precisely because his role is neutral.³⁶

Unlike litigation, communication between the parties during mediation is not based on the expectation that they will contact again later. The use of information transmitted as a result of such negotiations may unfairly cause harm. In this process, the mediator is neutral and impartial.³⁷ While his belief in impartiality is reinforced by the confidentiality and trusting environment of mediation, the mediator is required to take sides and remain neutral.³⁸

3.1.2. Saving Financial Costs and Time

In the course of lengthy and high-profile litigation, the commercial interests of business entities may be affected.³⁹ Currently, mediation has a special role because it is a cheap and effective means of resolving disputes.⁴⁰

Thus, the cost-effectiveness of mediation is another of its attractive features. Mediation is cost effective. First, mediation takes less time than other dispute resolution methods. By saving time, the parties minimize costs such as loss of revenue and business opportunities.⁴¹ It is also important for the business sector to resolve the dispute at a relatively low cost. In this sense, the model of mediation in the form of incentives and/or sanctions is relevant. Concessions often come in the form of financial incentives for parties who reach an agreement after mediation. The role of such a stimulator is played, for example, by the reimbursement of legal costs in Slovakia and Estonia, or the reimbursement of certification costs in Bulgaria and Latvia.⁴² Thus, one of the motivating circumstances for concluding a mediation agreement is the return of the state fee (fee) or part of it. In Lithuania, there is a similar experience of encouraging parties to conclude an agreement, where the plaintiff, who has concluded the so-called "Peace Agreement", is returned 75% of the state duty.⁴³

A similar approach is shared in Georgia. Namely, in case of judicial mediation, the state fee should

32 Att. Dursun Al, (2017). The Principle of Confidentiality in Mediation and the Rols of Confidentiality In Commercial Mediation, Afro Eurasian Studies Journal, Vol. 6, Iss. 1&2, Spring & Fall, pp. 18-19.

33 Article 3 of the Law "On Mediation", 2019.

34 Deason, E. E., (2002). Predictable Mediation Confidentiality in the U.S. Federal System, Ohio State Journal onDispute Resolution, Col. 17, No.2, p. 245.

35 Tsertsvadze, G., (Ed.) (2013). Prospects of legal regulation of mediation in Georgia, Tbilisi, p. 32.

36 Deason, E. E., (2001). The Quest for Uniformity in Mediation Confidentiality: Foolish Consistency or CrucialPredictability? Marquette Law Review, Vol. 85, p. 81.

37 Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff, (1986). Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal On Dispute Resolution, Vol.2:1, p. 37-38.

38 Macturk, C. H., (1995). Confidentiality in Mediation: The Best Protection has Exception, American Journal of Trial Advocacy , Vol. 19, p. 415. <http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/amjtrad19&div=25&g_sent=1&casa_token=&collection=journals> [Last seen 12.02.2022]. (in English); About teutralitat see Chitashvili, N., (2016). Specificity of Some Ethical Duties of Lawyer Mediator and Necessity of Regulation, Journal of Law, 2016, 36-37.

39 Wykoff, A., (2016). Mediation & Confidentiality, Bond University Student Law Review, Vol. 4, p. 5.

40 Tsertsvadze, G., (Ed.) (2013). Prospects of legal regulation of mediation in Georgia, Tbilisi, p. 32.

41 Feinberg, K. R., (1989). Mediation – A Preferred Method of Dispute Resolution, Pepperdine Law Review, Vol. 16, Iss. 5, S 10.

42 De Palo, G., D URSO, L., (2016). In: The Implementation of the Mediation Directive, Workshop, Research Administrator Responsible: Raffaelli R., p. 12.

43 Baturina, N.A., (2016). Foreign Experience of Legal Regulation of the Mediation Procedure, In the Collection of Materials of the I All-Russian Scientific and Practical Conference with International Participation (Saratov, December 4, 2015): Prospects for the Formation and Development of Mediation in the Regions , Saratov, p. 23.

be 1% of the value of the subject of the dispute, but not less than 50 GEL. If the dispute is not resolved by agreement of the parties, the case is resumed in court and the plaintiff is additionally ordered to submit a receipt confirming the payment of 2% of the cost of the subject of the dispute, but not less than 50 GEL.⁴⁴ However, if the parties reach an agreement during the trial, 70% of the state duty paid by the plaintiff is returned to the plaintiff by law.⁴⁵

If a party considers mediation to be a waste of time and money, it can terminate negotiations at any time and apply to arbitration or court. The fact is that mediation is an opportunity to save time and money not only for the parties, but also for the rule of law, which allocates significant resources to conduct lengthy litigation.⁴⁶

3.1.3. Maintaining the Relationship between the Parties and a Stress-free Environment

One of the advantages of mediation is the maintenance of family and other permanent relationships. Family relationships that arise during wills, trusts, and guardianships can be irreparably damaged by lengthy litigation. By listening to the parties in mediation, trust can be restored, not only to resolve the current dispute, but also to prevent future problems.⁴⁷

Mediation is especially beneficial when the parties have an ongoing relationship that must continue after the dispute is resolved, since the agreement was reached with their consent and neither party should have reason to consider themselves losers. Mediation gives the parties to the dispute the opportunity to maintain existing relationships through mutually beneficial dispute resolution and thus build strong long-term business relationships. Mediation is increasingly being used in long-term contracts, especially in international infrastructure and construction contracts, where

mediators are appointed to quickly resolve issues between the parties. Thus, mediation is especially useful if the parties wish to continue a business relationship that could be damaged by aggressive litigation or arbitration. Thus, the use of mediation may be reasonable when it is possible to maintain an ongoing relationship.⁴⁸

The mediator helps the parties avoid the polarized perception that he is the victim and the other party is the villain; The mediator tries to contribute to a more productive and expanded discussion of controversial issues. At the same time, mediation provides the parties with an opportunity to acknowledge their differences and the contributions that both parties have made to the dispute between them. Mediation encourages parties to focus on the future, not just the past. This allows them to go beyond a simple distribution of blame (which often does not lead to any specific outcome for the other party) and solve their future problems.⁴⁹

At the same time, the mediator focuses on the positive aspects of the relationship between the parties, which helps to reduce the existing tension between them. Mediation may involve face-to-face meetings of the parties, however, if the parties do not wish to speak frankly in the presence of all participants, the mediator may meet with each party individually, respecting the principle of confidentiality. The mediator may need to meet with the parties individually to obtain additional information or explore alternatives. In these meetings, the parties are given the opportunity to let go of the situation, calm down and avoid future tension in the relationship, and also prevent one party from manipulating the other.⁵⁰

Mediation ensures that the current relationship between the parties is maintained. Compared to mediation, a party in a lawsuit tries to justify its own position, thereby nullifying and rejecting the opinions of the other party in order to prove them unfounded. The confidentiality of mediation creates such a calm environment for the parties that the parties can objectively assess the moments

44 Paragraph "A3" of the first part of Article 39, Civil Procedure Code of Georgia, 1997.

45 Section 21 of Article 49, Civil Procedure Code of Georgia, 1997.

46 Tsertsvadze, G., (2010), Mediation – an alternative form of dispute resolution (general review), Tb., p. 55.

47 Radford, M. F., (2001). Advantages and Disadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, pp. 244-245.

48 Tarman, Z. D., (2016). Mediation as an Option for International Commercial Disputes, In: Annales de la faculté de Droit d Istanbul, Vol. 48, No. 65, p. 232.

49 Hardy, S., Rundle, O., (2010). Mediation for Lawyers, Australia, p. 9.

50 Tsertsvadze, G., (Ed.) (2013). Prospects of legal regulation of mediation in Georgia, Tb., pp. 209, 224.

unfavorable for their position and negotiate with positive expectations. When considering a dispute in court, the relationship between the parties, as a rule, is tense and negative.⁵¹

3.1.4. Confidentiality of Mediation

Unlike the court, the mediation process will be conducted with maximum confidentiality.⁵² Confidentiality provides the parties with a confidential environment for negotiations,⁵³ which allows them to openly and comprehensively discuss all the material circumstances of the case. In the case of confidentiality, the parties are willing to disclose information because they believe that information disclosed during the mediation process will not be used against them.⁵⁴ This is why confidentiality is vital to mediation. Confidentiality prevents the parties from using information obtained during mediation to harm the other party, thus paving the way for a constructive relationship between them and a relatively safe environment for interactive negotiations.⁵⁵

Confidentiality in mediation helps parties to share information, resolve issues, and negotiate focused on their best interests.⁵⁶ The legal obligation to protect confidentiality continues even after the completion of the mediation process, unless otherwise regulated by written agreement between the parties and the mediator.⁵⁷

Confidentiality gives organizations an incentive to choose mediation, for example when protecting commercial secrets. Mediation is considered the main motivator of the party as it wants to settle the dispute quietly and without publicity.⁵⁸ Therefore, the confidential nature of the mediation process encourages businesses to resort to dispute resolution through mediation.⁵⁹ When resolving a dispute through mediation, the decision about who was “right” and who was “wrong” is not public. This can be a key factor in a complex business environment for a number of reasons. The fact is that the business environment can have an impact on subsequent business operations, reputation and more.⁶⁰

Confidentiality in commercial relations is of paramount importance to the parties. If a third party has information that there is a commercial relationship between the parties and the dispute involves a particularly large amount, disclosure of this information may damage its reputation and business relations in the market, or both parties may not want to disclose confidential information.⁶¹ Data must be processed in strict accordance with the rules established by law, damage may entail an obligation to compensate.⁶²

During the mediation process, the parties agree to non-disclosure of the information provided, however, the privilege of confidentiality also has certain exceptions.⁶³ In fact, Georgia took into

- 51 Wykoff, A., (2016). Mediation & Confidentiality, Bond University Student Law Review , Volume 4, pp. 4-5.
- 52 Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff, (1986). Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal On Dispute Resolution, Vol.2:1, p. 45.
- 53 Zhao, Y., Koo, A.K.C., (2011). The Development of Legal Protection for Mediation Confidentiality in Hog Kong. Common Law World Review , p. 264. <http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/comlwr40&div=17&g_sent=1&casa_token=&collection=journals> [Last seen 11.03.2022]
- 54 Macturk, C. H., (1995). Confidentiality in Mediation: The Best Protection has Exception, American Journal of Trial Advocacy , Vol. 19, p. 412.
- 55 See Brown, K. L., (1991). Confidentiality in Mediation: Status and Implications, Journal of Dispute Resolution, Iss. 2, Vol. p. 310.
- 56 Callahan, R., (2012). Mediation Confidentiality: For California Litigants, Why Should Mediation Confidentiality be a Function of the Court in Which the Litigation is Pending? Perpperdine Dispute Resolution Law Journal, Vol. 12: 63, p. 96.
- 57 Clause 7 of Article 10 of the Law "On Mediation", 2019,

- explanatory card, registration No. 07-2/319/9.
- 58 Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff, (1986). Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal On Dispute Resolution, Vol.2:1, pp. 37-38.
- 59 Wykoff, A., (2016). Mediation & Confidentiality, Bond University Student Law Review , Volume 4, p. 5. (in English); Bichia, M., (2020). Legal Regime of Confidentiality Protection in the Mediation Process and Its Meaning, Journal Law and World, 6(2), pp. 199-200. <https://doi.org/10.36475/6.2.15>
- 60 Posin, D. Q., (2004). Mediating International Business Disputes, Fordham Journal of Corporate & Financial Law, Vol. IX, p. 457.
- 61 Att. Dursun Al, (2017). The Principle of Confidentiality in Mediation and the Rols of Confidentiality In Commercial Mediation, Afro Eurasian Studies Journal, Volume 6, Issue 1&2, Spring & Fall, p. 28.
- 62 Bichia, M., (2017). The Problem of Civil Legal Protection of Personal Data in the Internet Universe, In: VIII Proceedings of the International Scientific-Practical Communication Conference "Internet and Society", July 7-8, Kutaisi, pp. 36-41.
- 63 Macturk, C. H., (1995). Confidentiality in Mediation: The

account the European experience and recognized by law exceptional cases of restricting the confidentiality of the mediation process. One of them is the case when it is necessary to protect the life, health or freedom of a person or the interests of a minor (Article 4). And in these cases, the disclosure of information should be based only on the principles of an adequate and proportional distribution of the legal purpose in such a way as to protect the confidentiality of information from unauthorized persons to the maximum.⁶⁴

3.1.5. Self-determination of the Parties and Focus on their Personal interests

The voluntary (rather than mandatory) nature of mediation is especially attractive to the parties when the decision to start mediation and participate in the mediation process is entirely up to the parties.⁶⁵ Mediation is an absolutely voluntary process that automatically determines the ability of the parties to the dispute to understand well what kind of conflict they have with the other party, in what form they intend to resolve the dispute.⁶⁶ The scope of self-determination and decision-making of the parties may be limited by the normative norm on the inadmissibility of an unfair outcome of mediation. The realization of the interests of the parties is allowed on the basis of their right to self-determination to the extent that the interests of third parties are not violated.⁶⁷ The result of a fair mediation is what the parties decide within their self-determination. Thus, the duty of the mediator is mediation based on the principle of self-determination of the parties in order to achieve a fair result.⁶⁸

It is important that all plaintiffs are heard by sympathetic and wise lawyers, and that the parties feel that they have their “day in court”. The mediator fulfills this role and allows the disenfranchised party to receive cathartic relief in front of an educated professional, such as an arbitrator, who otherwise resolves the dispute.⁶⁹

The mediator’s tool is to identify real positions and interests, while the court is looking for facts. Unlike litigation, mediation can be a conflict between “rules of law” and “person-centered norms”.⁷⁰ The court and the lawyer attach only secondary importance to the norms based on the person, so the litigation and the negotiations of the lawyer are rational and regulated. Mediation is more responsive to personal norms and values.⁷¹

3.1.6. Flexibility and Informal Nature of Mediation

One of the fascinating aspects of mediation is its extreme flexibility. The mediator offers economic entities various options for resolving disputes, however, the range of options for resolving disputes can be limited only by the desire of the parties and the creative approach of the mediator. However, any number of communication tools can be used during mediation. For example, experienced resellers regularly use telephone and email, as well as intranet technologies. However, it is possible to use many other means by which the parties in the mediation process are provided with information that provides an objective basis for negotiations. When resolving business disputes, the mediator is assigned the role of an intermediary, within which he can manage disputes, develop and think through various innovative mediation processes.⁷²

Best Protection has Exception, American Journal of Trial Advocacy, Vol. 19, pp. 426-427.

64 explanatory card, registration N07-2/319/9; Mediation Law, 2019.

65 Feinberg, K. R., (1989). Mediation – A Preferred Method of Dispute Resolution, Pepperdine Law Review, Vol. 16, Iss. 5, S7-8.

66 Kandashvili, I., (2020). Mediation (an effective alternative means of dispute resolution), Tb., p. 94.

67 Chitashvili, N., (2016). Fair agreement as the basis of ethical integrity of mediation, "Alternative Dispute Resolution – Yearbook", p. 16.

68 Shapira, O., (2012). Conceptions and Perceptions of fairness in Mediation, South Texas Law Review, Vol. 54, p. 336.

69 Sussman, E., (2010). The Advantages of Mediation and the Special Challenges to its Utilization in Investor State Disputes, Revista Brasileira de Arbitragem, Vol.7, No. 27, p. 57.

70 Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff, (1986). Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal On Dispute Resolution, Vol.2:1, p. 45.

71 Clarke, G. R., Davies, I. T., (1991). ADR Argument for and Against use of the mediation process particularly in Family and neighbourhood disputes, QLD. University of Technology law Journal, 7, pp. 87-88, <<https://lr.law.qut.edu.au/article/view/343/335/view.html>> [Last seen 17.08.2023].

72 Stipanowich, T., (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial

Compared to court, mediation is an informal process among alternative dispute resolution mechanisms. During mediation, the mediator acts as a third neutral party who helps the two disputing parties communicate and negotiate. The mediation process is based on the common interests of the parties and the peaceful resolution of the dispute.⁷³ It is up to the judge to make a decision, and it is not mandatory to reach a final agreement during mediation. However, if a mediation agreement is reached, this result is the decision of the parties and therefore represents the interests of both parties.⁷⁴

In mediation, the business sector is particularly attracted by the fact that in this procedure it is not limited by any obligations.⁷⁵ The consideration of the case in court is limited by the consequences of a strictly prescribed alternative legal possibility. Mediation gives the parties the opportunity to work out a solution that reflects their needs without regard to technical legal principles. Parties can achieve results that go beyond a typical court order. The flexibility of mediation also gives the parties the opportunity to work out a solution that they believe is “fair” and more likely to be in their best interests than would be the case with a formal court decision.⁷⁶

During mediation, the parties may establish their own rules and procedures. They generally prefer to forego the formalities associated with other forms of dispute resolution. For example, mediation is much less formal than arbitration. However, although the mediation process is very structured, the parties are free to waive the formalities.⁷⁷

Mediation is carried out in stages (stages). The idea of classifying into phases is interesting, but

it should not be taken literally. If the mediator informs the parties that they are now moving into a new stage of mediation, it is unlikely that this will make a positive impression on the parties and will contribute to reaching an agreement. The mediator must follow this scheme, although it would be irrational to strictly adhere to it, if, for example, new information appears during the dispute, the mediator should not refuse to familiarize himself with its details and discuss it with the parties, since he has already passed the so-called “information phase” and arguments. Listening to new information during a presentation is wrong. This is considered to be an overly “procedural-legal” approach that will only harm the mediation process. The fact is that mediation is a party process, not a mediation process. When a party knows that during mediation it can say whatever it wants, it will not be clear to it why it should submit to the theory of phases, if the information voiced from its point of view is very important for clarifying the essence of the case.⁷⁸

3.1.7. A Wide Range of Decisions

The biggest advantage of mediation is that it allows decisions to be made that go beyond the legal consequences. Mediation can become a universal forum that can potentially resolve all issues (legal and non-legal). If a party wants an outcome other than a simple payment of money or something other than a remedy that the court will order, mediation has the ability to negotiate an unlawful, creative or commercial solution. In many cases, the resolution of legal issues does not in itself lead to the effective resolution or final termination of the dispute between the parties. Mediation can offer parties a wide range of benefits that go beyond resolving disputed legal issues. For example, talking and listening to each other about their problems creates an opportunity for mutual opinion and a better understanding of their needs (interests). This can minimize the likelihood of future disputes, or at least lead to greater recognition of the existing dispute and identification of the causes of the dispute. Such discussions, judiciously conducted by the mediator, can also improve and

Mediation in Europe, p. 12.

73 Kelly, D., Holmes, A., Hayward, R., (2005). *Business Law*, 5.th edition, London, pp. 95-96.

74 Kandashvili, I., (2017). Mediation – a New form of Alternative Dispute Resolution and the Perspective of its legislative regulation in Georgia, "Journal of Law", N2, p. 116.

75 Tsertsvadze, G., (2010). Mediation – an alternative form of dispute resolution (general review), *Tb.*, p. 55.

76 Radford, M. F., (2001). Advantages and Disadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, *Pepp. Disp. Resol. LJ*, Vol. 1, p. 247.

77 Feinberg, K. R., (1989). Mediation – A Preferred Method of Dispute Resolution, *Pepperdine Law Review*, Vol. 16, Iss. 5, S8-9.

78 Tsertsvadze, G., (2010). Mediation – an alternative form of dispute resolution (general review), *Tb.*, p. 339.

sometimes restore communication between the parties. In this process, the parties continually try to deal with issues in a respectful manner, which can enhance their ability to resolve disputes with others in the future.⁷⁹

Mediation offers businesses a wide range of protections. Long-term structured payment plans and annuities (forms of loan repayment) can be offered, allowing parties to be more creative with economic outcomes.⁸⁰ At the same time, mediation gives the parties to the dispute the opportunity to identify a wide range of creative solutions to the problem. The Court may not always be able to fully explore the factors underlying the dispute. During mediation, the parties are free to expand on the issues under discussion and look for the root causes of the dispute.⁸¹ Because mediation is not strictly limited to relevant issues, this process can also lead to the resolution of issues that could lead to unnecessary litigation in the future.⁸² In fact, mediation also appears to help prevent unwanted disputes in the future.

3.1.8. Control over the Process and the Result by the Parties

The role of the parties in the mediation process is special. This also manifests itself at the stage of choosing a mediator before the start of mediation. In addition, the mediation process may be conducted by one or more mediators. However, the parties by agreement determine who should be the mediator, except as otherwise provided by law.⁸³ Mediation is considered an adjunct to justice, not an alternative to it. He can only contribute to the elimination of disputes, but he cannot completely take it upon himself.⁸⁴ In fact, three elements of

the principle of voluntariness stand out: (1) parties should not be forced to participate in mediation; (2) the process must always be under their joint control; and (3) the results must be freely agreed upon by the parties.⁸⁵

Business entities do not lose control of the process, and no one needs to tell business firm managers that they must manage corporate affairs in order to maximize benefits for the company's statutory groups, shareholders, employees, and society. Litigation may not consider face-to-face negotiations successful because they are based on pre-established framework rules, while mediation resolves tensions. When the mediator takes control of the negotiation process, he ensures that the parties can control the outcome.⁸⁶ Thus, mediation further expands the scope of dispute resolution methods.

In the process of mediation, the parties retain a great deal of control over the process and outcome of the case. During mediation, the parties make their own decision and therefore may have a greater interest in its success.⁸⁷

3.1.9. Mutually Beneficial (the So-called "Win-Win Situation")

The court conducts a process, the result of which is always beneficial for one party and disadvantageous for the other. As for mediation, it is a win-win process for both parties. This is especially true for family or neighborhood mediation.⁸⁸ Therefore, unlike the judicial and arbitration process, mediation involves a process focused on mutual benefit.⁸⁹

79 Hardy, S., Rundle, O., (2010). Mediation for Lawyers, Australia, p. 10.

80 Tarman, Z. D., (2016). Mediation as an Option for International Commercial Disputes, In: Annales de la faculté de Droit d Istanbul, Vol. 48, No. 65, p. 233.

81 Clarke, G. R., Davies, I. T., (1991). ADR Argument for and Against use of the mediation process particularly in Familu and neighbourhood disputes, QLD. University of Technology law Journal, 7, p. 85, <<https://lr.law.qut.edu.au/article/view/343/335/view.html>> [Last seen 17.08.2023].

82 Radford, M. F., (2001). Advantages and Diadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, p. 249.

83 Paragraphs 1 and 2 of Article 4 of the Mediation Law 2019.

84 Tsertsvadze, G., (2010). Mediation – an alternative form

of dispute resolution (general review), Tb., 56.

85 Andrews, N., (2017). Mediation: International Experience and Global Trends, Journal of International and Comparative Law, 4, p. 220.

86 Stipanowich, T., (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial Mediation in Europe, p. 11.

87 Radford, M. F., (2001). Advantages and Diadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, p. 245.

88 Clarke, G. R., Davies, I. T., (1991). ADR Argument for and Against use of the mediation process particularly in Familu and neighbourhood disputes, QLD. University of Technology law Journal, 7, p. 84, <<https://lr.law.qut.edu.au/article/view/343/335/view.html>> [Last seen 17.08.2023].

89 Hill, R., (1995). Non-adversarial Mediation, Journal

Richard Hill gave an example of an orange on the merits of mediation: The parties' dispute is about an orange. Both parties claim to be entitled to for-tohal. There are two options for resolving the dispute in arbitration: either only one party will receive the orange (the other will have nothing left), or both parties will share the orange. In mediation, negotiations focus on the interests of the parties rather than their rights, and these negotiations may reveal that one party wants to use the orange peel to make perfume, while the other party wants to use the pulp to make orange juice. Thus, mediation gives the parties the opportunity to share the oranges in a mutually beneficial way.⁹⁰

Mediation is about business interests, practical considerations and the search for mutually beneficial options. Mediation often provides distinct advantages over face-to-face meetings without an intermediary. The mediator listens, suggests, guides, assists, checks reality, and explores mutually beneficial options.⁹¹

3.2. Disadvantages of Mediation

The following circumstances are considered to be negative aspects of mediation: a) the parties to the dispute must express their readiness to communicate and resolve the dispute; b) If one of the parties is in bad faith, it can use mediation to drag out the dispute.⁹² In this case, the parties cannot reach a mediation agreement, in connection with which the case continues to be considered in court; c) If the mediation process is regulated in too much detail, it loses its negotiation character. However, this distinguishes mediation from litigation and other alternative forms of dispute reso-

lution; d) Compliance with mediation can lead to the "privatization" of justice and the administration of justice by private individuals, which poses a threat to the normal functioning of the legal system. However, the position mentioned is probably more hypothetical and can be explained by less awareness of mediation.⁹³ e) Mediation hinders the development of law and judicial practice.

However, it is possible that the relatively stronger side of one side can outperform the weaker side at the expense of the potential of the other side. For example, mediators should be especially careful when an older family member is a party to a dispute, as the older person may have some limited legal capacity or be unable to fight for their interests due to social conditions. On the other hand, older people are often inflexible and confused,⁹⁴ so they can be classified as a vulnerable group.

Despite the disadvantages of mediation, its advantages are much more significant and weighty. Among other things, mediation focuses on the real interests of the parties, provides an opportunity to make a fair decision that reflects their point of view, and frees the judicial system from cases.⁹⁵

CONCLUSION

The study shows that mediation is of particular interest to business entities. The use of the institution of mediation to resolve civil disputes is due to the fact that it takes into account the interests of the parties as much as possible when reaching an agreement.

Mediation is attractive to the business sector for several reasons. Compared to litigation, mediation is a cheaper, faster, more confidential, calmer and more efficient process. At the same time, confidentiality leads to increased confidence of the parties in mediation. The purpose of confiden-

International Arbitration , 12(4), p. 135; Petsche, M., (2013) Mediation as the preferred method to solve international business disputes? A look into the future, RDAI/IBLJ, N4, p. 253.

90 Hill, R., (1998). The theoretical Basis of Mediation and other Forms of ADR: Why they Work, Arbitration International, 14(2), p. 181; Petsche, M., (2013). Mediation as the preferred method to solve international business disputes? A look into the future, RDAI/IBLJ, N4, p. 253.

91 Stipanowich, T., (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial Mediation in Europe, p. 11.

92 Tsertsvadze, G., (Ed.) (2013). Prospects of legal regulation of mediation in Georgia, Tb., p. 59.

93 Kandashvili, I., (2020). Mediation (an effective alternative means of dispute resolution), Tb., p. 71.

94 Radford, M. F., (2001). Advantages and Disadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, p. 245.

95 Batiashvili, I. (2022). The Mediation Process, its Principles and Challenges in Georgia, Alternative Dispute Resolution Yearbook, 11(1), p. 12. <https://doi.org/10.60131/adr.1.2022.6162>

tiality in mediation is to ensure the protection of confidential data disclosed by the parties and to maintain an ongoing relationship. Confidentiality also helps to preserve the entrepreneurial image of entrepreneurs.

What is particularly attractive to the business sector is that mediation is flexible and informal, giving the parties wide discretion. Mediation prevents the aggravation of relations between the parties and is not limited to the issues under discussion, as well as the development of means or methods that ensure the resolution of the dispute. Mediation is aimed at the self-determination of the parties and the identification of personal interests. In addition to the neutrality and impartiality of the mediator, the parties control the process and outcome of the mediation. In fact, it involves conducting the mediation process in a way that benefits both parties. Mediation is no less remarkable in terms of saving financial and time resources. These circumstances are important for everyone, especially for the business sector, as they have a negative impact on their activities and can cause negative economic consequences. Thus, business

disputes need to be resolved as soon as possible to avoid major negative consequences.

A brief overview of Germany and other countries showed that interest in mediation is growing. Its attractiveness is dictated precisely by the positive factors of mediation, which contribute to a calm, thoughtful, relatively cheap and short-term dispute resolution based on the common interest of the parties. Georgia has taken into account European approaches to mediation, has established rules governing the mediation process, and a flexible system that is maximally adapted to the interests of the parties and includes general principles for the consideration of cases (without detailed regulation). This paved the way for the development of the institution of mediation. True, "Mediation" also has negative qualities, but the balance will undoubtedly be tipped towards its advantages. It is therefore necessary that a larger section of society be made aware of these benefits of mediation so that more people can take advantage of the benefits of mediation to resolve their disputes amicably.

BIBLIOGRAPHY:

Normative Materials:

1. Law of Georgia "On Mediation", 2019 September 18, N4954-Is. (In Georgian)
2. Civil Code of Georgia (CPC), 1997 June 26, N786-IIs. (In Georgian)
3. Civil Procedure Code of Georgia (CPC), 1997 November 14, N1106-Is. (In Georgian)
4. <<https://bm.ge/ka/article/2020-wlidan-saqartveloshi-mediaciis-shesaxeb-kanoni-amogmedeba/42734>> [Last seen 08.02.2020].
5. Explanatory card on the draft law of Georgia "On Mediation", registration No. 07-2/319/9. (In Georgian)
6. Directive 2008/52 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters. (In English)
7. Law on Conciliatory Mediation in Civil Disputes of Republic of Lithuania, 15 July 2008 – No X-1702. (In English)

Scientific Literature:

1. Batiashvili, I. (2022). The Mediation Process, its Principles and Challenges in Georgia, *Alternative Dispute Resolution Yearbook*, 11(1), p. 12. <https://doi.org/10.60131/adr.1.2022.6162> (In Georgian)
2. Bichia, M., (2021). The Importance of Using Mediation in Business Disputes During a Pandemic, "Herald of Law", №3, p. 10. DOI: [10.15350/26679434/H.3.1](https://doi.org/10.15350/26679434/H.3.1) (In Georgian)
3. Bichia, M., (2020). Legal Regime of Confidentiality Protection in the Mediation Process and Its Meaning, *Journal "Law and World"*, 6(2), pp. 199-200. <https://doi.org/10.36475/6.2.15> (In Georgian)
4. Bichia, M., (2017). The Problem of Civil Legal Protection of Personal Data in the Internet Universe, In: VIII Proceedings of the International Scientific-Practical Communication Conference "Internet and Society", July 7-8, Kutaisi, pp. 36-41. (In Georgian)
5. Gadliauskas, R., (2017). Mediation in Lithuania, in Proceedings of the International Conference of Judges' Associations of the Signatory Countries of the Memorandum: "Evaluation of Judges'

- Performance, Court Mediation and Juvenile Justice”, pp. 102-103. (In Georgian)
6. Gniza, I., (2017). Practical experience and perspectives in the field of judicial mediation in Germany, in Proceedings of the International Conference of the Associations of Judges of the Signatory Countries of the Memorandum: “Evaluation of Judges’ Performance, Court Mediation and Juvenile Justice”, pp. 70-72. (In Georgian)
 7. Tsertsvadze, G., (2010). Mediation – an alternative form of dispute resolution (general review), Tb., pp. 55-56, 105, 339. (In Georgian)
 8. Tsertsvadze, G., (Ed.) (2013). Prospects of legal regulation of mediation in Georgia, Tb., pp. 59, 209, 224. (In Georgian)
 9. Kandashvili, I., (2020). Mediation (an effective alternative means of dispute resolution), Tb., pp. 61-63, 71, 94. (In Georgian)
 10. Kandashvili, I., (2017). Mediation – a New form of Alternative Dispute Resolution and the Perspective of its legislative regulation in Georgia, “Journal of Law”, N2, p. 116. (In Georgian)
 11. Chitashvili, N., (2016). Specificity of Some Ethical Duties of Lawyer Mediator and Necessity of Regulation, “Journal of Law”, №2, 2016, pp. 36-37. (In Georgian)
 12. Chitashvili, N. (2016). Fair agreement as the basis of ethical integrity of mediation, “Alternative Dispute Resolution – Yearbook”, p. 16. (In Georgian)
 13. Andrews, N., (2017). Mediation: International Experience and Global Trends, Journal of International and Comparative Law, 4, p. 220. (In English)
 14. Brown, K. L., (1991). Confidentiality in Mediation: Status and Implications, Journal of Dispute Resolution, Iss. 2, Vol. p. 310. (In English).
 15. Bertaitis, S., Marjusina, R., Olevska, I., (2012). In: Palo de G., Trevor M. B. (Ed.), EU Mediation, Law and Practice, Oxford, pp. 218-219. (In English)
 16. Callahan, R., (2012). Mediation Confidentiality: For California Litigants, Why Should Mediation Confidentiality be a Function of the Court in Which the Litigation is Pending? Pepperdine Dispute Resolution Law Journal, Vol. 12: 63, p. 96. (In English)
 17. Clarke, G. R., Davies, I. T., (1991). ADR – Argument for and Against use of the mediation process particularly in Family and neighbourhood disputes, QLD. University of Technology law Journal, 7, p. 84, <<https://lr.law.qut.edu.au/article/view/343/335/view.html>> [Last seen 17.08.2023]. (In English)
 18. Deason, E. E., (2001). The Quest for Uniformity in Mediation Confidentiality: Foolish Consistency or Crucial Predictability? Marquette Law Review, Vol. 85, p. 81. (In English)
 19. Deason, E. E., (2002). Predictable Mediation Confidentiality in the U.S. Federal System, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Col. 17, No.2, p. 245. (In English)
 20. De Palo, G., D’URSO, L., (2016). In: “The Implementation of the Mediation Directive, Workshop”, Research Administrator Responsible: Raffaelli R., p. 12. (In English)
 21. Att. Dursun Al (2017). The Principle of Confidentiality in Mediation and the Role of Confidentiality In Commercial Mediation, Afro Eurasian Studies Journal, Volume 6, Issue 1&2, Spring & Fall, pp. 18-19. (In English)
 22. Espilugus, C., Iglesias, J. L., Palao, G., (2013). Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol. I, Intersentia, Cambridge, p. 162. (In English)
 23. Fedorchuk, M., (2020). Mediation: The Experience of Latvia, “Mediation: Training and Society Transformation/MEDIATS” of EU Program, <<https://mediats-chnu.com/mediation-the-experience-of-latvia/>> [Last seen 22.07.2023]. (In English)
 24. Feinberg, K. R., (1989). Mediation – A Preferred Method of Dispute Resolution, Pepperdine Law Review, Vol. 16, Iss. 5, 57-10. (In English)
 25. Hardy, S., Rundle, O., (2010). Mediation for Lawyers, Australia, pp. 9-10. (In English)
 26. Hill, R., (1995). Non-adversarial Mediation, Journal “International Arbitration”, 12(4), p. 135. (In English)
 27. Hill, R. (1998). The theoretical Basis of Mediation and other Forms of ADR: Why they Work, Arbitration International, 14(2), p. 181. (In English)
 28. HOPE – European Hospital and Healthcare Federation. 2012. Mediation in Healthcare, pp. 7-9. (In English)
 29. Hopt, J. K., Steffek, F., (2013). Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford, p. 17. (In English)
 30. International Labour Office, (2007). Collective Dispute Resolution through Conciliation, Mediation and Arbitration: European and ILO Perspectives, Geneva, p. 16, <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/documents/meetingdocument/wcms_366949.pdf> [Last seen 03.7.2023]. (In English)
 31. Kelly, D., Holmes, A., Hayward, R., (2005). Business Law, 5th ed., London, pp. 95-96. (In English)
 32. Owen v. Gray (1998). Protecting the Confidentiality of Communications in Mediation, Osgood-Hall Law Journal, vol. 36, november 4, p. 668. (In English)
 33. Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff, (1998), Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal On Dispute Resolution, Vol.2:1, pp. 37-38. (In English)
 34. Lewinski-Reuter V., Mediation, In: Glossar Kulturmanagement, V. Lewinski-Reuter, S. Lüdemann (Hrsg.), Wiesbaden, 2011, S. 254-255. (In German).

35. Macturk, C. H., (1995). Confidentiality in Mediation: The Best Protection has Exception, „American Journal of Trial Advocacy“, Vol. 19, pp. 412, 415, 425-426. <http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/comllwr40&div=17&g_sent=1&casa_token=&collection=journals> [Last seen 11.02.2020] (In English)
36. Petsche, M., (2013). Mediation as the preferred method to solve international business disputes? A look into the future, RDAI/IBLJ, N4, p. 253. (In English)
37. Piers, M., (2014). Europe's Role in Alternative Dispute Resolution: Off to a Good Start? Journal of Dispute Resolution, No. 2, p. 287, 291. (In English)
38. Posin, D. Q., (2004). Mediating International Business Disputes, Fordham Journal of Corporate & Financial Law, Vol. IX, p. 457. (In English)
39. Radford, M. F., (2001). Advantages and Disadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, pp. 244-245, 247, 249. (In English)
40. Shapira, O., (2012). Conceptions and Perceptions of fairness in Mediation, South Texas Law Review, Vol. 54, p. 336. (In English)
41. Simaitis, R., (2020). A new wave of Mediation in Lithuania – What does it mean for Lawyers, CEE Legal Matters, 29 April, <<https://ceelegalmatters.com/lithuania/13402-a-new-wave-of-mediation-in-lithuania-what-does-it-mean-for-lawyers>> [Last seen 25.08.2023]. (In English)
42. Stipanowich, T., (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial Mediation in Europe, p. 12. (In English)
43. Sussman, E., (2010). The Advantages of Mediation and the Special Challenges to its Utilization in Investor State Disputes, Revista Brasileira de Arbitragem, Vol.7, no. 27, p. 57. (In English)
44. Tarman, Z. D., (2016). Mediation as an Option for International Commercial Disputes, In: Annales de la faculté de Droit d'Istanbul, Vol. 48, No. 65, pp. 232-233. (In English)
45. Tochtermann, P., (2013). Mediation in Germany: The German Mediation Act – Alternative Dispute Resolution at the Crossroads, in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, p. 538. (In English)
46. Tvaronavičienė, A., Kaminskienė, N., Rone, D., Uudekull, R., (2022). Mediation in the Baltic States: Developments and Challenges of Implementation, Access to Justice in Eastern Europe, Vol. 4, No. 16, pp. 76-77, <<https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.4-a000427>> (In English)
47. Wykoff, A., (2016). Mediation & Confidentiality, „Bond University Student Law Review“, Vol. 4, p. 5. (In English)
48. Zhao, Y., Koo A.K.C., (2011). The Development of Legal Protection for Mediation Confidentiality in Hong Kong. „Common Law World Review“, p. 264. <http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/comllwr40&div=17&g_sent=1&casa_token=&collection=journals> [Last seen 11.02.2020] (In English)
49. Baturina, N.A., (2016). Foreign Experience of Legal Regulation of the Mediation Procedure, In the Collection of Materials of the I All-Russian Scientific and Practical Conference with International Participation (Saratov, December 4, 2015): “Prospects for the Formation and Development of Mediation in the Regions”, Saratov, p. 23. (In Russian)
50. Shumova, K. A., (2015). Principles of mediation, Dissertation, Saratov, p. 68. (In Russian)

Links:

1. <<https://ceelegalmatters.com/lithuania/13402-a-new-wave-of-mediation-in-lithuania-what-does-it-mean-for-lawyers>>
2. <<https://iclg.com/cdr/litigation/pirkka-marja-poldvere-aivar-pilv>> [Last seen 20.08.2023].
3. <<https://bm.ge/ka/article/2020-wlidan-saqart-veloshi-mediaciis-shesaxe-b-kanoni-amogmedeba/42734>> [Last seen 20.07.2023].

სამოქალაქო დავებზე მედიაციის გამოყენების უპირატესობები

მიხეილ ბიჭია

სამართლის დოქტორი, ევროპის უნივერსიტეტის პროფესორი,
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მოწვეული
ლექტორი, უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის ექსპერტი, მედიატორი,
ადვოკატი, საქართველო

აბსტრაქტი

კვლევა ეძღვნება სამოქალაქო დავებზე მედიაციის გამოყენების თავისებურებებსა და უპირატესობებს. პირველ რიგში, ნაშრომში განხილულია საზღვარგარეთის ზოგიერთი ქვეყნის (გერმანია, ლიეტუვა, ესტონეთი და სხვ.) გამოცდილება მედიაციის სფეროში და შემდეგ დასახულია მიზანი, დადგინდეს, ქართული მედიაცია რომელიმე ქვეყნის მოდელს ეფუძნება თუ ის საქართველოში რაიმე სპეციფიკით გამოირჩევა.

სტატია ეხება სამოქალაქო დავის გადაწყვეტის საქმეში მედიაციის უნიკალურ და ფართო შესაძლებლობებს. სასამართლოში საქმის განხილვა ეფუძნება სამართლებრივი საკითხების განხილვას, მედიაცია არ შემოიფარგლება სამართლებრივი საკითხების განხილვით; მედიაციის დროს შესაძლებელია არასამართლებრივი ასპექტების ანალიზიც. შესაბამისად, ის მოქნილი და არაფორმალური პროცესია, რომელიც მხარეებს აძლევს მაქსიმალურ თავისუფლებას, იმსჯელონ მათთვის საინტერესო და პიროვნულ ინტერესებზე მორგებულ ნებისმიერ საკითხზე. მედიაციის პროცესი შეიძლება შეიზღუდოს მხოლოდ მხარეთა ინტერესებითა და მედიატორის კრედიტული საქმიანობის ტექნიკით. ამიტომ მხარეებს აქვთ მედიაციის პროცესსა და შედეგებზე კონტროლი.

კვლევა ადასტურებს, რომ მედიაცია საქართველოში უფრო მეტად ვიწრო მოდელს ეფუძნება. ამით, ფაქტობრივად, ქართველი კანონმდებელი პრაქტიკას ანდობს მედიაციის განვითარებას და მედიატორსაც მოქმედების თავისუფლებას ანიჭებს, თუმცა ადგენს, რომ ეს თავისუფლება იზღუდება მხარეთა ნებით. შესაბამისად, სამედიაციო პროცესი უნდა წარიმართოს მხარეთა ნებაყოფლობითობის პრინციპის დაცვით.

მედიაცია განსაკუთრებით მიმზიდველია ბიზნესთვის, რაც გამოწვეულია მედიაციის უპირატესობებით. მხარეებისთვის მნიშვნელოვანია მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობა, დროისა და ფინანსური რესურსების დაზოგვა, მხარეთა შორის ეკონომიკური ურთიერთობების შენარჩუნება, პოზიტიურ ასპექტებზე აქცენტირება, ორივე მხარის მომგებიანი მდგომარეობა. მედიაცია მიმართულია მხარეთა თვითგამორკვევისკენ, რაც ხელს უწყობს დავის მოწესრიგებისთვის აუცილებელი ნიადაგის მომზადებას. ამასთან, მედიაციის დროს შესაძლებელია მომავალში დავების პრევენცია.

საკვანძო სიტყვები: მედიაციის უპირატესობები, მოქნილობა, მხარეთა პიროვნულ ინტერესებზე დაფუძნებული პროცესი

სამოქალაქო დავების გადაწყვეტის სხვადასხვა საშუალებას შორის ერთ-ერთი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი გზაა მედიაცია. მედიაცია საინტერესოა სამოქალაქო დავების სასამართლოში გაჭიანურებული და სტრესული განხილვის პირობებში.

კვლევის მიზანია, დადგინდეს, რა შედეგებს იწვევს საქმის განხილვა მედიაციაში ეკონომიკური და სამართლებრივი თვალსაზრისით. ეს განსაკუთრებით საყურადღებო უნდა იყოს ბიზნესსექტორისთვის. შესაბამისად, უნდა განისაზღვროს, როგორი ეფექტები მოაქვს ბიზნესდავების დროულ განხილვას ნეგატიური ეკონომიკური შედეგების თავიდან აცილებისა და მართლმსაჯულების მიზნებისთვის. ამ კონტექსტში შესასწავლია, რითი ხასიათდება მედიაცია, რა განასხვავებს მას სასამართლოში საქმის განხილვისგან. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია მედიაციის როგორც უპირატესობების, ისე უარყოფითი მხარეების კვლევა.

სამოქალაქო დავები შეიძლება გადაწყდეს სასამართლოს დახმარებით, მაგრამ ის, დადებით ასპექტებთან ერთად, ხასიათდება გარკვეული უარყოფითი თვისებებითაც. სწორედ ამიტომ მიზანშეწონილია მედიაციის ინსტიტუტის შესწავლა და მისი მნიშვნელობის გარკვევა.

ამასთან, ამა თუ იმ ქვეყანაში მოქმედებს მედიაციის სხვადასხვა მოდელი. საინტერესოა, როგორია საზღვარგარეთის ქვეყნების გამოცდილება მედიაციაში და მედიაცია რა სპეციფიკით მოქმედებს ამ ქვეყნებში. საქართველოში 2019 წლის ბოლოს მიიღეს კანონი „მედიაციის შესახებ“, რომელმაც მედიაციის წარმოების რამდენიმე ზოგადი წესი შემოგვთავაზა. ამ კონტექსტში გასარკვევია, რომელ მოდელს ეფუძნება მედიაციის ქართული ვერსია — საქართველომ მხოლოდ ერთი ქვეყნის მოდელი გაითვალისწინა, შერეული მოდელი გაიზიარა თუ მისთვის სპეციფიკური წესი ჩამოაყალიბა.

ასევე, კვლევა საინტერესოა მედიაციის პროცესში ფიქსირებული ურთიერთობის დაცვისა და ახალი საკანონმდებლო ცვლილებების გამო. ამ კონტექსტში უნდა განისაზღვროს, რამდენად სრულადაა შესწავლილი მედიაცი-

ის გავრცელების მასშტაბები თუ შესაძლებლობები და რა როლს ასრულებს მედიაცია სამოქალაქო დავების მოგვარების პროცესში.

1. მედიაციის მოდელები საზღვარგარეთის რამდენიმე ქვეყანაში

ზოგადად, ცნობილია მედიაციის ოთხი მოდელი: 1. სრულად ნებაყოფლობითი მედიაცია, როდესაც მხარეები მიმართავენ მედიატორს ნებისმიერი დავის დროს, რომელიც მათ დამოუკიდებლად ვერ გადაწყვიტეს. ამ შემთხვევაში მედიაციას კანონი არ სჭირდება; 2. ნებაყოფლობითი მედიაცია გარკვეული წამახალისებელი ღონისძიებებითა და სანქციებით. ამ შემთხვევაში მხარეებს რეკომენდაცია ეძლევათ, გამოიყენონ მედიაცია, რაც პრაქტიკის განვითარებაზეა ორიენტირებული. ეს მოდელი საჭიროებს მედიაციის შესახებ კანონის არსებობას; 3. სავალდებულო პირველადი სამედიაციო სხდომა, როდესაც მხარეები უნდა დაესწრონ მედიატორთან პირველ შეხვედრას, უფასოდ ან გონივრული საფასურით, რათა განსაზღვრონ მედიაციის ვარგისიანობა. ეს მოდელიც მოითხოვს მედიაციის შესახებ სამართლებრივ ჩარჩოს; 4. სრულად სავალდებულო მედიაცია: მხარეები უნდა დაესწრონ მედიაციის პროცესს და გაიღონ ხარჯები მედიაციის მთელი პროცედურისთვის, როგორც სასამართლოსადმი მიმართვის წინაპირობისთვის. სავალდებულო ასპექტი ეხება მხოლოდ მთლიან პროცესში მონაწილეობას მაშინ, როდესაც მორიგების მიღწევა ყოველთვის ნებაყოფლობითია.¹

ასევე, განასხვავებენ, ძირითადად, მედიაციის მოწესრიგების ფართო და ვიწრო მოდელებს.² ქვეყნებში, რომლებიც ეფუძნება მედიაციის ვრცელ მოწესრიგებას, დეტალურადაა დარეგულირებული პროცედურები. ამ ქვეყნებში, ძირითადად, მოქმედებს კანონი „მედიაციის შესახებ“, რომელიც ფართოდ ეხება მედიაციის პროცესთან დაკავშირებულ საკითხებს, ასევე, მიჭნავს მედიაციასა და სხვა

1 De Palo, G., D. URSO, L., (2016). In: The Implementation of the Mediation Directive, Workshop, Research Administrator Responsible: Raffaelli R., p. 11.

2 Hopt, J. K, Steffek, F., (2013), Mediation Principles and Regulation im Comparative Perspective, Oxford, p. 17.

იურიდიულ პროფესიებს. აღნიშნულ მოდელს ეფუძნება ავსტრია, სადაც არსებობს კანონი „სამოქალაქო სამართლის მედიაციის შესახებ აქტი“. ამავე მოდელზეა აგებული საფრანგეთი, თუმცა საფრანგეთში მედიაციის პროცესის შესახებ საკითხებს შეიცავს უშუალოდ სამოქალაქო კოდექსი, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, სისხლის საპროცესო კოდექსი და შრომის სამართლის კოდექსი.³

რაც შეეხება ვიწრო (შეზღუდულ) მოდელს, ამ შემთხვევაში მედიაციის პროცესი არაა დეტალურად მოწესრიგებული. ეს იმითაა განპირობებული, რომ ყველაფრის დარეგულირება ხელს შეუშლის მედიაციის ინსტიტუტის განვითარებას და ჩარჩოებში მოაქცევს მას. ამასთან, მედიაცია სამოქალაქო საპროცესო სამართლის ნორმებიდან გამოსული მოვლენაა და მისი ჩარჩოებში მოქცევა უშუალოდ პროცესის შეზღუდვას მოიპოვებს. ქვეყნები, რომლებიც ამ მოდელს იზიარებენ, არ აწესებენ მედიაციის საპროცესო წესებს და მედიატორთათვის ტრენინგ-ვალდებულებებს, რაც კერძო ინიციატივების რეგულირების საგნად განიხილება.⁴

1.1. გერმანია

ტერმინი „მედიაცია“ შეიძლება წარმოშობილი იყოს ბერძნული სიტყვიდან *medos* (რაც ნიშნავს შუამავალს, ნეიტრალურს, მიუკერძოებელს) და ლათინური ფუძის ზმნიდან *mederei* (ანუ განკურნება), ან *mediatio* (შუამავლობა). ამ თვალსაზრისით, მედიატორი განიხილება შუამავლად, რომელიც თავისი მიუკერძოებელი სამედიაციო საქმიანობით ეხმარება დავის მხარეებს მის მოგვარება-გარკვევაში. მედიაცია დავებთან გამკლავების ალტერნატიული მეთოდია, რომელიც მეცნიერულად პირველად დასაბუთდა აშშ-ში 1960-70-იან წლებში ჰარვარდის უნივერსიტეტის თანამშრომლების მიერ და მას შემდეგ გამოიყენება ცხოვრების მრავალ სფეროში. მედიაციაში მოიაზრება პროცედურა ან მეთოდი, რომელიც ხასიათდება ნებაყოფლობითობის, ავტონომიისა და

შედეგებისადმი ღიაობის შემადგენელი პრინციპებით და ხორციელდება ნეიტრალური, ობიექტური შუამავლის (მედიატორის) მიერ. დღევანდელი მეცნიერული, დიფერენცირებული გაგებით, მედიაციის ისტორია იწყება 1960-70-იანი წლების პერიოდში, თუმცა ნეიტრალური მესამე მხარის, როგორც შუამავლის, მიერ დავების მედიაციის გზით გადაწყვეტის იდეის უკან დგას მრავალი ხალხის ათასწლიანი ტრადიცია. ამდენად, მედიაცია არაა მე-20 საუკუნის ახალი მოვლენა; თუმცა დავების მოგვარების ამ შესაძლებლობის მეცნიერულად დაფუძნებული და დიფერენცირებული განხილვა შედგა მხოლოდ ბოლო ორმოცი ან ორმოცდაათი წლის განმავლობაში, უპირველეს ყოვლისა, აშშ-ში და შემდეგ, ასევე, ევროპაში.⁵

გერმანიაში მედიაცია გამოიყენება 1980-იანი წლებიდან თავდაპირველად მხოლოდ ცალკეულ სფეროებში, მაგრამ დღეს ის ვრცელდება დავების ფართო სპექტრზე. მედიაცია გამოიყენება, მაგალითად, საოჯახო სამართლის, სამშენებლო სამართლის, გარემოს დაცვის, ქირავნობისა და სამეზობლო დავების, შრომის სამართლის, ბიზნესის, სკოლების, ინტერკულტურულ და სხვა დავებში. ამასთან, ზოგიერთ სფეროში გასათვალისწინებელია საქმისთვის დამახასიათებელი გარკვეული სპეციფიკა. მაგალითად, სასკოლო მედიაციაში მედიატორს განსაკუთრებული უნარ-ჩვევები მოეთხოვება, ვიდრე გარემოსდაცვით ან ბიზნესმედიაციის სფეროში. მაშასადამე, გერმანიაში მედიაცია განვითარდა თითქმის ყველა სოციალურ და საზოგადოებრივ სფეროში, როგორც კლასიკური სასამართლო პროცესის ალტერნატივა, ან სულ მცირე „წინასწარ დავების გადაწყვეტის“ ალტერნატივა და ზოგიერთ შემთხვევაში მყარად დამკვიდრდა. გერმანიაში არ ჩანს სერიოზული ძალისხმევა, რათა მედიაციის შესახებ ნორმები ასახულიყო საპროცესო კანონმდებლობაში. მისგან განსხვავებით, შვეიცარიაში გადაწყდა, მედიაციის თაობაზე ნორმები გათვალისწინებულიყო სამოქალაქო საპროცესო სამართალში. ავსტრიაში 2004 წელს მიიღეს კანონი „სამოქალაქო სამართლის სფეროში მედიაციის შესახებ“, რითაც გამოიკვეთა ავსტრიის ნოვატორული როლი გერმანულ სამყაროში

3 ყანდაშვილი, ი., (2020). მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თბ., 61-62.

4 იქვე, 63..

5 Lewinski-Reuter, V., (2011). Mediation, In: Glossar Kulturmanagement, V. Lewinski-Reuter, S. Lüdemann (Hrsg.), Wiesbaden, 254.

მედიაციის სამართლებრივი საფუძვლების განმტკიცების მიმართულებით.⁶

გერმანიაში მედიაციის ამოქმედებისა და პოპულარიზაციის ძირითადი საფუძველი იყო სასამართლო ხარჯების შემცირება. ამასთან, მართლმსაჯულებაში განხორციელებულ სხვა რეფორმებთან ერთად, გერმანიამ დანერგა და განავითარა მედიაციის ინსტიტუტი.⁷ ამით, თითქმის, მართლმსაჯულების განხორციელების ფუნქციის ნაწილად განიხილეს მედიაციის ინსტიტუტის წარმოშობა.

გერმანიის ფედერაციულ სახელმწიფოში თავდაპირველად მედიაციის პროცესის სამი ფორმა არსებობდა:

1) ე.წ. „სასამართლოს გარე მედიაცია“ (Gerichtsexterne Mediation), რომელიც აღიქმებოდა სამართლწარმოებისგან სრულიად დამოუკიდებელ პროცესად და ამოქმედდებოდა კერძო ინიციატივის საფუძველზე;

2) ე.წ. „სასამართლოსთან არსებული მედიაცია“ (Gerichtsnahe Mediation). მართალია, ის ინსტიტუციონალურად დაკავშირებულია სასამართლოს შიგნით მიმდინარე პროცესთან (მართლმსაჯულების განხორციელებასთან), მაგრამ არაა დამოკიდებული სასამართლოზე, როგორც სახელმწიფო ინსტიტუტზე;

3) სასამართლოს შიგნით არსებული მედიაცია (Gerichtsinterne Mediation), რომელიც როგორც პერსონალურად, ისე ტერიტორიულად დაკავშირებული იყო სასამართლოსა და სამოქალაქო პროცესთან.⁸

გერმანიაში დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა მოიცავს საკუთარ თავში როგორც საპროცესო, ისე მატერიალური სამართლის ელემენტებს. მატერიალური სამართლიდან გამოიყენება ზოგადი სახელშეკრულებო სამართლის ნორმები. გერმანიის ახალი კანონი „მედიაციის შესახებ“, რომელიც მედიაციის თაობაზე ევროპულ დირექტივას იზიარებდა, 2012 წლის ივლისში შევიდა ძალაში.⁹

„მედიაციის შესახებ“ გერმანიის კანონით აღიარებულია, რომ სასამართლოს არ აქვს უფლება, მიმდინარე დავა გადასცეს გარე მედიაციას, მაგრამ შეუძლია მის წარმოებაში არსებული საქმე დაუქვემდებაროს სასამართლო მედიაციას.¹⁰ ამასთან, გერმანიის კანონმდებლობა მხარეებს მოუწოდებს, მიაღწიონ დავის შეთანხმებით მოგვარებას და სასამართლო პროცესი გამოიყენონ, როგორც უკიდურესი საშუალება. გერმანიის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-15ა ნაწილის მიხედვით, აუცილებელია, მხარეებმა თავდაპირველად სცადონ დავის ალტერნატიული საშუალება მანამ, ვიდრე დაიწყებს სასამართლოში სამართალწარმოებას.¹¹

ამასთან, გერმანიის მიწების მიხედვით მიდგომები განსხვავებულია მედიაციის გამოყენების პრიორიტეტულობასთან დაკავშირებით. მაგალითად, კილის საოლქო სასამართლოში საქმეების 20% გადაცემა მედიაციას. ამ საქმეთა 70%-დან მხარეთა შორის შეთანხმება მიიღწევა მხოლოდ 15%-ზე. სხვა სასამართლოებში მნიშვნელოვანწილად შემცირებულია მონაცემები ან საერთოდ არ სთავაზობენ მედიაციას. ეს მოსამართლეთა შეხედულებაზეა დამოკიდებული. მოსამართლეთა დიდი უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ დავის გადაწყვეტა თავადაც შეუძლიათ და არ გამოთქვამენ დავების მედიაციისთვის გადაცემის სურვილს. ამასთან, დღესდღეობით გერმანიაში მედიაცია სტატისტიკის განიხილვის, რადგან დავები განიხილება სასამართლოში სწრაფად (5-9 თვე, მედიაციაში კი – დაახლ. 3 თვე) და სამართალწარმოების ტრადიციულ წესებზე დამოკიდებულება არსებობს. მიუხედავად ამისა, ბევრ რეგიონში მედიაციაზე მოთხოვნა მზარდია და საკმაოდ მაღალია მედიაციის წილი სასამართლოში განსახილველ საქმეებს შორის (20%).¹²

6 Lewinski-Reuter, V., (2011). Mediation, In: Glossar Kulturmanagement, V. Lewinski-Reuter, S. Lüdemann (Hrsg.), Wiesbaden, p. 255.

7 Espilugus, C., Iglesias, J. L., Palao, G., (2013). Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol. I, Intersentia, Cambridge, p. 162.

8 ცერცვაძე, გ., (2010). მედიაცია – დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ., 105

9 Piers, M., (2014). Europe's Role in Alternative Dispute

Resolution: Off to a Good Start? Journal of Dispute Resolution, No. 2, p. 287.

10 Tochtermann, P., (2013). Mediation in Germany: The German Mediation Act Alternative Dispute Resolution at the Crossroads, in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford, p. 538.

11 Piers, M., (2014). Europe's Role in Alternative Dispute Resolution: Off to a Good Start? Journal of Dispute Resolution, No. 2, 291.

12 გნიზა, ი., (2017). გერმანიის სასამართლო მედიაციის სფეროში არსებული პრაქტიკული გამოცდილება და

1.2. ლიეტუვა

ლიეტუვაში მოქმედებს „სამოქალაქო დავებში მედიაციის გამოყენების შესახებ“ კანონი.¹³ აქ მედიაციის განვითარება განაპირობა სოციალურმა მშვიდობამ, სასამართლო დავების შემცირებამ, მომხმარებელთა ინტერესების დაკმაყოფილებამ, ასევე, დროისა და ხარჯების ეკონომიამ. ლიეტუვაში ხშირად სთავაზობენ მხარეებსა და მათ ადვოკატებს სამოქალაქო თუ კომერციული დავების მედიაციის გზით გადაწყვეტას, მით უფრო, განსაკუთრებულად რთული საქმეების დროს. 2019 წელს ლიეტუვაში კანონმდებელმა სამოქალაქო სასამართლოებს მიანიჭა უფლება, მოითხოვოს მხარეებისგან, რათა მათ სცადონ მედიაციის გზით დავის გადაწყვეტა, როცა ეს მიზანშეწონილია. 2015 წლის მონაცემებთან შედარებით, როდესაც დაახლოებით 100 მედიაციის გამოყენების მცდელობა იყო, მედიაციის გზით დავის გადაწყვეტის ოფიციალური მცდელობები უკვე გაიზარდა ათჯერ. იტალიისა და სხვა სახელმწიფოების გამოცდილების მაგალითზე, ლიეტუვამ გაითვალისწინა სავალდებულო მედიაცია საოჯახო საქმეებზე, ასევე, „მედიაციის შესახებ“ ლიეტუვის კანონის გავრცელება სხვა საქმეებზე.¹⁴

ამასთან, ლიეტუვაში სასამართლო მედიაციის ან მორიგების პროცედურა საპილოტე რეჟიმში დაიწყო 2005 წელს. ამ პროგრამის შედეგების შეჯამების შედეგად სამუშაო ჯგუფმა 2014 წელს მიიღო სასამართლო მედიაციის წესები, რომლებიც ძალაში შევიდა 2015 წლის 1 იანვრიდან. სასამართლო მედიაცია გავრცელდა ნებისმიერ სამოქალაქო საქმეზე. სტატისტიკური მონაცემების მიხედვით, 2012 წელს 17-ჯერ მიმართეს მედიაციას, 2013 წელს მედიაციაში ასეთი 37 საქმე იყო, 2014 წელს – 53, 2015 წელს – 123 და 2016 წელს – 313.

პერსპექტივები, მემორანდუმის ხელმომწერი ქვეყნების მოსამართლეთა ასოციაციების საერთაშორისო კონფერენციის მასალებში: „მოსამართლეთა საქმიანობის შეფასება, სასამართლო მედიაცია და არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება“, 70-72.

13 Law on Conciliatory Mediation in Civil Disputes of Republic of Lithuania, 15 July 2008 No X-1702.

14 Simaitis, R., (2020). A new wave of Mediation in Lithuania What does it mean for Lawyers, CEE Legal Matters, 29 April, <<https://ceelegalmatters.com/lithuania/13402-a-new-wave-of-mediation-in-lithuania-what-does-it-mean-for-lawyers>> [ბოლო წვდომა 25.08.2023].

ბოლო წლებში მედიაციით განხილულ საქმეთა რაოდენობა ორჯერ გაიზარდა. ლიეტუვაში თუ მხარეები თანხმდებიან მედიაციის გზით საქმის განხილვის შეთავაზებას, მედიატორი კი წერილობით თანხმობას აცხადებს და სასამართლომ განუმარტა მხარეებს მედიაციის არსი, მოსამართლეს ევალეზა, შეაჩეროს წარმოება და საქმე გადასცეს სასამართლო მედიაციას. ასევე, სასამართლო წყვეტს მედიატორის დანიშვნას ან შეცვლას.¹⁵

1.3. ლატვია

ლატვიაში „მედიაციის შესახებ“ კანონი მიიღეს 2014 წლის 22 მაისს. ამ კანონით ლატვიაში მედიაციის განვითარებისკენ გადაიდგა ნაბიჯი და მედიაცია გახდა ოფიციალური. კანონით განმტკიცდა მედიაციის ძირითადი პრინციპები: ნებაყოფლობითობა, კონფიდენციალობა, მხარეთა თანასწორობა და თანამშრომლობა, მედიატორის ნეიტრალურობა და ობიექტურობა. ამასთან, კანონით განისაზღვრა, რომ მედიაციის პროცესი იწყება მედიატორთან წერილობითი შეთანხმების დადების მომენტიდან, რომელშიც აისახება დავის არსი, მხარეთა და მედიატორის უფლება-მოვალეობები. მედიაციის პროცესის დასრულების შემდეგ მედიატორს შეუძლია მედიაციის შესახებ შეთანხმების დამტკიცება, რომელსაც იურიდიული ძალა აქვს.¹⁶

მედიაციის დროს ზოგადი კანონმდებლობით ხელმძღვანელობენ ბელგიაში, ესტონეთში, მალტასა და შვედეთში. ამ კანონის მიზანია, უზრუნველყოს ინდივიდუალური და კოლექტიური შრომითი დავების გადაწყვეტა. გარკვეულ შემთხვევებში ზოგადი კანონმდებლობა ვრცელდება სამოქალაქო საქმეებზეც. მაგალითად, ესტონეთსა და ლატვიაში მედიაცია გამოიყენება პაციენტსა ან მის ნათესავებსა

15 გადლიაუსკასი, რ., (2017). მედიაცია ლიეტუვაში, მემორანდუმის ხელმომწერი ქვეყნების მოსამართლეთა ასოციაციების საერთაშორისო კონფერენციის მასალებში: „მოსამართლეთა საქმიანობის შეფასება, სასამართლო მედიაცია და არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება“, 102-103.

16 Fedorchuk, M., (2020). Mediation: The Experience of Latvia, Mediation: Training and Society Transformation/ MEDIATS of EU Program, <<https://mediats-chnu.com/mediation-the-experience-of-latvia/>> [ბოლო წვდომა 22.07.2023].

და მედიცინის თანამშრომელს შორის. გარდა ამისა, აქ მედიაცია მოქმედებს კოლექტიური შრომითი დავების დროსაც, როცა ჯანდაცვის დაწესებულების ხელმძღვანელობასა და პროფკავშირს შორის უთანხმოება წარმოიშობა. ეს შეეხება ასევე, მაგალითად, ბელგიას, ესტონეთს, საფრანგეთს, მალტას, დიდ ბრიტანეთს. ამასთან, ესტონეთში, მალტასა და დიდ ბრიტანეთში მედიაცია შედარებით იშვიათად გამოიყენება ინდივიდუალურ შრომით დავებში, რომელიც წარმოიშობა დამსაქმებელსა და ჯანდაცვის პერსონალს შორის.¹⁷

მედიაცია არაა ფართოდ გავრცელებული ლატვიაში, მაგრამ ეს არ ნიშნავს იმას, რომ მხარეები არასოდეს ირჩევენ მედიაციას მათი დავების გადასაწყვეტად. ამასთან, მედიაციის პოპულარობა უფრო და უფრო იზრდება. მედიაციის თვითრეგულირების მოდელი მუშაობს ეფექტიანად.¹⁸ ლატვიაში მედიატორის მიმართ დაწესებულია გარკვეული მოთხოვნები, როგორიცაა: მედიატორი უნდა იყოს არანაკლებ 25 წლის, კარგი რეპუტაციით და ნასამართლეობის გარეშე, უმაღლესი განათლებით ნებისმიერ სფეროში, თავისუფლად ფლობდეს ლატვიურ ენას, დასრულებული ჰქონდეს მინიმუმ 100-საათიანი სწავლა მედიაციაში. მედიაცია ლატვიაში ხორციელდება გარკვეული საპროცესო ღონისძიებების დახმარებით. პირველ რიგში, ლატვიაში მედიაცია არასავალდებულო ხასიათისაა, მაგრამ სამოქალაქო პროცესში სასამართლო მოუწოდებს მოსარჩელეს, მედიაცია განიხილოს, როგორც დავის გადაწყვეტის ერთ-ერთი ვარიანტი – მინიმუმ დავის გადაწყვეტის შესაძლო ინსტრუმენტი. შესაბამისად, მედიაცია წმინდა ნებაყოფლობითი ხასიათისაა, თუმცა წახალისებულია მისი გამოყენება საპროცესო ნორმებითა და ზომებით.¹⁹

1.4. ესტონეთი

ესტონეთში მედიაცია არის ინდუსტრიული (სამეწარმეო) დავების გადაწყვეტის ერთადერთი მეთოდი. ამ პირობებში საზოგადოებრივი მედიატორის პოზიცია შეიქმნა 1995 წელს. დაარსების მომენტიდან დღემდე საზოგადოებრივი მედიაციის სამსახურმა განიხილა დაახლოებით 300 საქმე, რომელთა 80% წარმატებით დასრულდა.²⁰

ესტონეთში იშვიათად იყენებენ მედიაციის ინსტიტუტს. აქ კანონი „მედიაციის შესახებ“ ძალაში შევიდა 2010 წლის 1 იანვარს. „მედიაციის შესახებ“ კანონი ეხება როგორც მედიაციას, ისე შერიგებას (მორიგებას). თუ სასამართლო ჩათვლის გონივრულად და აუცილებლად, ის ავალებს მხარეებს, მიიღონ მონაწილეობა მედიაციის პროცესში, როგორც ეს „მედიაციის შესახებ“ კანონის 1.3-ე მუხლშია მოცემული. კანონი ვრცელდება სამოქალაქო დავებზე და ის არ შეიცავს ამ საქმეების ჩამონათვალს. შესაბამისად, კანონი გამოიყენება სამოქალაქო საქმეებზე შეზღუდვების გარეშე. ამასთან, აქვე სამედიაციო შეთანხმება შეიძლება ძალაში შევიდეს მხოლოდ მაშინ, როცა ეს შეთანხმება ეხება მოთხოვნებს, რომლებიც უკავშირდება საკუთრებას, ან თუ ეს არაა საკუთრება, მაშინ, როდესაც მხარეები კომპრომისს მიაღწევენ დავის ობიექტთან დაკავშირებით. სასამართლოს არ აქვს უფლება, დაამტკიცოს დავის შესახებ შეთანხმება, რომელიც შეეხება საიჯარო ხელშეკრულების მოქმედებას ან გაუქმებას და ესტონეთში განთავსებული საცხოვრებელი ადგილის განთავისუფლებას.²¹

ესტონეთში გამოიყენება მედიაციის ხელშეკრულება და მედიაციაზე შეთანხმება. მედიაციის შესახებ შეთანხმება შეიძლება დაადასტუროს იმ ნოტარიუსმა, რომელსაც მხარეები მიმართავენ. როცა მედიაციის ხელშეკრულებას მხარეები ხელს აწერენ, მათ წარმოეშობათ მოვალეობა, იმოქმედონ ამ შეთანხმების

17 HOPE – European Hospital and Healthcare Federation (2012), Mediation in Healthcare, pp. 7-9.

18 Bertaitis, S., Marjusina, R., Olevska, I., In: Palo de G., Trevor, M. B., (Ed.) (2012). EU Mediation, Law and Practice, Oxford, pp. 218-219.

19 Tvaronavile, A., Kaminskis, N., Rone, D., Uudekull, R., (2022). Mediation in the Baltic States: Developments and Challenges of Implementation, Access to Justice in Eastern Europe, Vol. 4, No. 16, pp. 76-77, <<https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.4-a000427>>

20 International Labour Office, (2007). Collective Dispute Resolution through Conciliation, Mediation and Arbitration: European and ILO Perspectives, Geneva, p. 16, <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/documents/meetingdocument/wcms_366949.pdf> [ბოლო წვდომა 03.7.2023].

21 <<https://iclg.com/cdr/litigation/pirkka-marja-poldvere-aivar-pilv>> [ბოლო წვდომა 20.08.2023].

შესაბამისად. ამდენად, ეს ხელშეკრულება შეიცავს ვალდებულებითსამართლებრივი ხელშეკრულების ელემენტებს, კერძოდ, წარმოშობს როგორც ერთი მხარის (მოვალის) მიერ გარკვეული ქმედების განხორციელების მოვალეობა, ისე მეორე მხარის (უფლებამოსილი პირის) უფლება, მოითხოვოს კონტრაქტისგან მოქმედების შესრულება. ნოტარიუსი დაადასტურებს სამედიაციო შეთანხმებას, თუ მხარეები ამას მოითხოვენ. პირობების შესრულებლობისას მხარეებმა უნდა გადასცენ საქმე სასამართლოს. რაც შეეხება საფინანსო საკითხებს, მათზე მედიაციის შეთანხმება რომ აღსრულდეს, ის უნდა მიიღოს ქვეყნის სასამართლომ.²²

2. მედიაციის ქართული მოდელი

საქართველომ გაითვალისწინა საერთაშორისო გამოცდილება და განსაზღვრა, რომ მედიაცია უნდა განვითარდეს და გაძლიერდეს, რაც უზრუნველყოფს სასამართლოს საქმეებისგან განტვირთვასაც. მედიაციის მიზანია, ხელი შეუწყოს მხარეებს დავის ურთიერთშეთანხმებით, სწრაფად და ეფექტიანად მოგვარებაში. მედიაცია უფრო მეტად გზავრდის მართლმსაჯულების ეფექტიანობას და განტვირთავს სასამართლოს ისეთი საქმეებისგან, რომლებზეც არსებობს დავის მხარეთა შეთანხმებით დასრულების ალბათობა. ამასთან, მედიაცია მოქნილი პროცესია, რომელიც, სასამართლოსა და არბიტრაჟთან ერთად, გამოკვეთს საერთო მიზნის მისაღწევად მედიაციის განსაკუთრებულ მნიშვნელობას.²³

საქართველოში კანონმდებელმა, ერთი მხრივ, ჩამოთვალა საქმეები, რომლებზეც ვრცელდება სასამართლო მედიაცია, მეორე მხრივ კი, მხარეთა ნების არსებობისას დაანება ნებისმიერ დავაზე მედიაციის გავრცელების შესაძლებლობა. კანონით საქართველოში სასამართლო მედიაცია გამოიყენება ა) საოჯახო დავებზე, გარდა შვილად აყვანის,

შვილად აყვანის ბათილად ცნობის, გაუქმების, მშობლის უფლების შეზღუდვის, ჩამორთმევის, ქალთა მიმართ ძალადობის ან/და ოჯახში ძალადობის შესახებ საქმეებზე; ბ) სამემკვიდრეო დავებზე; გ) სამეზობლო დავებზე; დ) შრომით დავებზე, გარდა კოლექტიური დავისა; საზიარო უფლების რეალიზაციის საქმეებზე; ე) ქონებრივ დავებზე, თუ დავის საგნის ღირებულება 2000 ლარს არ სცდება; ვ) არაქონებრივ დავებზე, ზ) ასევე, ნებისმიერ სხვა დავაზე, თუ ამაზე არსებობს მხარეთა შეთანხმება (სსკ-ის 1873-ე მუხლის პირველი ნაწილი). ამით ფაქტობრივად კანონმდებელმა მხარეთა ნების პრიორიტეტი აღიარა და მათი შეთანხმება დაუდო საფუძვლად ნებისმიერი დავის განხილვას მედიაციის გზით.

ევროკავშირსა და საქართველოს შორის დაიდო ასოცირების შეთანხმება, რომლის ფარგლებშიც საქართველოს იკისრა მოვალეობა, განავითაროს დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული საშუალებები, განსაკუთრებით მედიაცია და არბიტრაჟი, შექმნას მათ გამოსაყენებლად სათანადო პირობები. „მედიაციის შესახებ“ კანონის მიღებით განისაზღვრა, მისი ძირითადი მიზანი, უზრუნველყოს სწორედ ეს მოთხოვნა. 2020 წლის პირველი იანვრიდან ძალაში შევიდა „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი, რომლითაც მედიაცია სამოქალაქო დავების გადაწყვეტის ახალ საშუალებად ჩაითვა.²⁴

2008 წლის ევროპის კავშირის დირექტივა მედიაციის შესახებ შეიცავს სამოქალაქო და კომერციულ საქმეებზე²⁵ მედიაციის წარმოების გარკვეულ საკვანძო შტრიხებს ყველა წევრი სახელმწიფოსთვის. საგულისხმოა, რომ წევრი ქვეყნების უმეტესობაში მედიაციის ორი ან სამი მოდელი გვხვდება, რაც დამოკიდებულია უშუალოდ დავის სახეზე. მაგალითად, სამოქალაქო და კომერციულ დავებზე მედიაცია სრულად ნებაყოფლობით მოდელზეა დაფუძნებული ბელგიაში, საბერძნეთში, ესტონეთში, გერმანიაში, საფრანგეთში, ლატვიაში და სხვა. თუმცა ნებაყოფლობითი მედიაცია წამახალისებელი ღონისძიებებით და/ან სანქციებით

22 HOPE – European Hospital and Healthcare Federation (2012). Mediation in Healthcare, pp. 19-20.

23 „მედიაციის შესახებ“ კანონის განმარტებითი ბარათი, რეგისტრაციის N07-2/319/9.

24 <<https://bm.ge/ka/article/2020-wlidan-saqartveloshi-mediaciis-shesaxeb-kanoni-amogmeddeba/42734>> [ბოლო წვდომა 20.07.2023].

25 Directive 2008/52 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters.

ასევე გვხვდება ესტონეთში, საბერძნეთში, იტალიაში (სამოქალაქო და კომერციული დავების 92%-ში), მალტაში და სხვა.²⁶

საქართველოს კანონმდებლობით აღიარებს როგორც სასამართლო მედიაციას, ისე კერძო მედიაციას. საქმე განიხილება სასამართლო მედიაციის გზით იმ შემთხვევაში, როცა სასამართლოში წარდგენილია სარჩელი და სამოქალაქო საპროცესო კანონმდებლობით დადგენილი წესით სასამართლო საქმეს გადასცემს მედიატორს („მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-2 მუხლის „ბ“ პუნქტი). კანონით სასამართლო მედიაციის წესით საქმის განხილვის ვადა შეადგენს 45 დღეს, თუმცა უნდა შედგეს მინიმუმ ორი შეხვედრა. აქვე დასაშვებია ამ ვადის გაგრძელება იმავე ვადის მხოლოდ მაშინ, თუ არსებობს მხარეთა შეთანხმება.²⁷ ვადის საკითხი განსაკუთრებით აქტუალური იყო პანდემიის პერიოდში.

სასამართლოში პროცესი წლების განმავლობაში მიმდინარეობს, ხოლო თუ კორონავირუსის გამო საქმე ვერ წყდება ზეპირი განხილვის გარეშე, სასამართლო იღებს გადაწყვეტილებას საქმის განხილვის გადადების თაობაზე. ამ გზით ჭიანჭურდება სამართალწარმოება, ხოლო საქმის განხილვის გადავადება იწვევს დავის გადაწყვეტის გახანგრძლივებას გარკვეული ვადით და მხარეებს შორის დაძაბული ფონის გაზრდას. ეს დიდწილად ბიზნესსფეროზე უარყოფითად აისახება, რადგან შეიძლება ნეგატიური ეკონომიკური შედეგები გამოიწვიოს. განსაკუთრებით საგრძნობი იყო უარყოფითი ეკონომიკური ეფექტები პანდემიის დროს სხვადასხვა ქვეყანაში.²⁸ გაჭიანურებული სასამართლო პროცესები ქონებრივი ზარალის გაზრდის წინაპირობაა. მაგალითად, თუ ბიზნესსუბიექტი სასამართლო განხილვის შედეგებს ელის, რათა გარკვეული ბიზნესოპერაციები განახორციელოს და სამეწარმეო საქმიანობა გააგრძელოს, ხანგრძლივი პროცესები ზრდის მისთვის მიყენებულ დანაკარგებს. ამასთან, ამ პერიოდში მისი ეკონო-

მიკური იმიჯიც ნელ-ნელა უფასურდება.

კერძო მედიაციას საფუძვლად უდევს მხარეთა ინიციატივა მედიაციის შესახებ შეთანხმება იმის გარეშე, რომ სასამართლომ საქმე მედიატორს გადასცეს („მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-2 მუხლის „ბ“ და „გ“ პუნქტები). აქედან გამომდინარე, კერძო მედიაცია მხარეთათვის თავისუფალი პროცესია და დისპოზიციური ხასიათისაა.

ჩვეულებრივ, სასამართლოს აქვს უფლებამოსილება მხოლოდ თავისი მიხედულების მიხედვით ურჩიონ მხარეებს მედიაციის გამოყენება, თუ ფიქრობენ, რომ ეს პროცედურა შეიძლება დადებითი შედეგებით დასრულდეს (გერმანია, ლიეტუვა, პოლონეთი, რუმინეთი, შვეცია, დიდი ბრიტანეთი).²⁹ სხვა ქვეყნების მსგავსად, „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონით განსაზღვრული კერძო მედიაციის დაწყება იწვევს ხანდაზმულობის ვადის დენის შეჩერებას.³⁰ ამდენად, როცა დაიწყება კერძო მედიაცია, ამ მომენტიდან შეჩერდება მოთხოვნის ხანდაზმულობის ვადის დენა.³¹

3. მედიაციის უპირატესობები და უარყოფითი მხარეები

3.1. მედიაციის უპირატესობები

ბიზნესსუბიექტები მედიაციის გამოყენების მრავალ უპირატესობაზე მიუთითებენ. მოცემულ შემთხვევაში იგულისხმება მედიაციის პოტენციური სარგებლის გაცნობიერება. ასეთი სარგებელი მოიცავს: 1. სასამართლო და საარბიტრაჟო რისკებისა და გაურკვევლობებისგან განსხვავებით, მხარეთა მიერ დავის გადაწყვეტის პროცესსა და პროდუქტზე მუდმივ კონტროლს; 2. დავის გადაწყვეტისა და პროცესის მართვის ინდივიდუალიზაციას; 3. კონფიდენციალურობას; 4. კომუნიკაციის გაუმჯობესებას; 5. კულტურულ, ტრანსსაზღვრო ხიდს; 6. კომერციული რეალიების გათვალისწინებას; 7. ხარჯების დაზოგვასა და ციკლის დროის შემცირებას; 8. კრეატიულ და საიმედო გადაწყვეტილებებს; 9. მუდმივი

26 De Palo G., D. URSO L., (2016). In: The Implementation of the Mediation Directive, Workshop, Research Administrator Responsible: Raffaelli R., p. 16.

27 სსსკ-ის 1875-ე მუხლი, 1997 წ.

28 იხ. ბიჭია, მ., (2021), მედიაციის გამოყენების მნიშვნელობა ბიზნესდავებში პანდემიის დროს, ჟურნალი „სამართლის მაცნე“, №3, 10. DOI: [10.15350/26679434/H.3.1](https://doi.org/10.15350/26679434/H.3.1)

29 Шумова, К. А., (2015). Принципы медиации, Диссертация, Саратов, 68.

30 სამოქალაქო კოდექსის 132-ე მუხლის გ1 პუნქტი, 1997 წ.

31 „მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-12 მუხლის პირველი პუნქტი, 2019 წ.

ურთიერთობების მხარდაჭერას ან განმტკიცებას; 10. პოტენციურ სარგებელთან შედარებით ხარჯებისა და რისკი დაბალ ხარისხს.³²

მათი ნაწილი მედიაციის პრინციპებში აისახება. ესენია: მხარეთა ნებაყოფლობითობა, მედიატორის მიუკერძოებლობა და დამოუკიდებლობა, მხარეების მიერ პროცესის გაკონტროლება და კონფიდენციალურობა.³³ ამასთან, მედიაციაში უნდა იყოს დაცული მხარეთა თვითგამორკვევის, კეთილსინდისიერებისა და თანასწორობის პრინციპები.³⁴

3.1.1. მედიატორის ნეიტრალურობა და მიუკერძოებლობა

მედიაციის გამოყენების ერთ-ერთი მიზეზი ისიცაა, რომ გამოცდილმა ნეიტრალურმა პირმა (მედიატორმა) ხელი შეუწყოს როგორც ინფორმაციის გაცვლის, ისე მისი რაოდენობის ხარისხს დავის გადასაწყვეტად. რელევანტურმა ინფორმაციამ შეიძლება გაზარდოს დავის გადაწყვეტის შანსები მხარეებისთვის სასურველი პირობებით.³⁵ სასამართლოში საქმის ბედს ერთპიროვნულად წყვეტს მოსამართლე. რაც შეეხება მედიაციას, ამ შემთხვევაში ყურადღება მახვილდება კომუნიკაციაზე, რომელსაც წარმართავს მესამე ნეიტრალური პირი მედიატორის სახით.³⁶ მედიატორის როლი კარგად გამოიხატება პირდაპირი კომუნიკაციების ხელშეწყობაში, მაგრამ მედიატორი უნდა იყოს არა სანდო მრჩეველი, არამედ ნეიტრალური პირი. მხარეები სწორედ იმიტომ ენდობიან მედიატორს, რომ მისი როლი ნეიტრალურია.³⁷

სასამართლო პროცესებისგან განსხვავებით, მედიაციის დროს მხარეებს შორის კომუნიკაცია არ ეფუძნება მოლოდინს, რომ მათ შემდგომ ისევ ექნებათ ერთმანეთთან კავშირი. ასეთი მოლაპარაკებების შედეგად გადაცემული ინფორმაციის გამოყენებამ შეიძლება უსამართლოდ გამოიწვიოს ზიანის მიყენება. ამ პროცესში მედიატორი ნეიტრალური და მიუკერძოებელია.³⁸ მართალია, მის მიუკერძოებლობის რწმენას აძლიერებს მედიაციის კონფიდენციალურობა და ნდობაზე დაფუძნებული გარემო, მაგრამ მედიატორს ევალება, არ მიემხროს რომელიმე მხარეს და დარჩეს ნეიტრალური.³⁹

3.1.2. ფინანსური ხარჯებისა და დროის დაზოგვა

ხანგრძლივი და გახმაურებული სასამართლო პროცესების დროს შეიძლება ზიანი მიაღწეს ბიზნესსუბიექტების კომერციულ ინტერესებს.⁴⁰ ამ დროს განსაკუთრებული როლი აქვს მედიაციას, რადგან ის დავის გადაწყვეტის იაფი და ეფექტიანი საშუალებაა.⁴¹

ამდენად, მედიაციის ხარჯ-ეფექტიანობა არის მისი კიდევ ერთი მიმზიდველი მახასიათებელი. მედიაცია ხარჯების განვლის თვალსაზრისით ეფექტიანია. პირველ რიგში, დავის გადაწყვეტის სხვა საშუალებებთან შედარებით, მედიაციას ცოტა დრო სჭირდება. დროის დაზოგვით მხარეები მინიმუმამდე ამცირებენ ისეთ ხარჯებს, როგორიცაა დაკარგული შემოსავლები და ბიზნესშესაძლებლობები.⁴² ბიზნეს-

32 Stipanowich, T., (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial Mediation in Europe, 10.

33 Att. Dursun Al, (2017). The Principle of Confidentiality in Mediation and the Rols of Confidencialiti In Commercial Mediation, Afro Eurasian Studies Journal, Vol. 6, Iss. 1&2, Spring & Fall, pp. 18-19.

34 „მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-3 მუხლი, 2019 წ.

35 Deason, E. E., (2002). Predictable Mediation Confidentiality in the U.S. Federal System, Ohio State Journal onDispute Resolution, Col. 17, No.2, p. 245.

36 ცერცვაძე, გ., (რედ.) (2013). მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თბილისი, 32.

37 Deason, E. E., (2001). The Quest for Uniformity in Mediation Confidentiality: Foolish Consistency or CrucialPredictability? Marquette Law Review, Vol. 85, p. 81.

38 Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff, (1986). Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal On Dispute Resolution, Vol.2:1, p. 37-38.

39 Macturk, C. H., (1995). Confidentiality in Mediation: The Best Protection has Exception, American Journal of Trial Advocacy, Vol. 19, p. 415. <http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/amjtrad19&div=25&sent=1&casa_token=&collection=journals> [ბოლო წვდომა 12.02.2022]; ნეიტრალურობასთან დაკავშირებით იხ. ჩიტაშვილი, ნ., (2016). ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, №2, 36-37.

40 Wykoff, A. (2016). Mediation & Confidentiality, Bond University Student Law Review , Vol. 4, p. 5.

41 ცერცვაძე, გ., (რედ.) (2013). მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თბილისი, 32.

42 Feinberg, K. R., (1989). Mediation – A Preferred Method of Dispute Resolution, Pepperdine Law Review, Vol. 16,

სექტორისთვისაც უმნიშვნელოვანესია, დავა მოგვარდეს შედარებით ნაკლები ხარჯით. ამ გაგებით, საგულისხმოა მედიაციის მოდელი წამახალისებელი ღონისძიების და/ან სანქციის ფორმით. შეღავათები ხშირად გვხვდება ფინანსური წამახალისებელი ღონისძიების სახით მხარეებისთვის, რომლებიც მედიაციის შემდეგ შეთანხმებას მიაღწევენ. ასეთი სტიმულატორის როლს თამაშობს, მაგალითად, სასამართლო ხარჯების დაბრუნება სლოვაკეთსა და ესტონეთში, ან დამონების ხარჯების ანაზღაურება-დაბრუნება ბულგარეთსა და ლატვიაში.⁴³ ამდენად, მედიაციის შეთანხმების დადების ერთ-ერთი მასტიმულირებელი გარემოებაა სახელმწიფო გადასახადის (ბაჟის) ან მისი ნაწილის დაბრუნება. მხარეთა შეთანხმების დადების წახალისების შესახებ მსგავსი გამოცდილება აქვს ლიეტუვას, სადაც მოსარჩელეს, რომელმაც დადო ე.წ. „მშვიდობიანი ხელშეკრულება“, უბრუნდება სახელმწიფო ბაჟის 75%.⁴⁴

მსგავსი მიდგომაა საქართველოშიც გაზიარებული. სახელდობრ, სასამართლო მედიაციისას სახელმწიფო ბაჟი უნდა შეადგენდეს დავის საგნის ღირებულების 1%-ს, თუმცა მინიმუმ 50 ლარს. თუ დავა მხარეთა შეთანხმებით არ დასრულდა, საქმის განხილვა განახლდება სასამართლოში და მოსარჩელეს დამატებით დაევალება, წარადგინოს დავის საგნის ღირებულების 2%-ის, მაგრამ არანაკლებ 50 ლარის გადახდის დამადასტურებელი ქვითრის დედანი.⁴⁵ თუმცა, თუ სასამართლო მედიაციის დროს მხარეებმა დავა შეთანხმებით დაასრულდეს, კანონით მოსარჩელეს უბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70%.⁴⁶

თუ მხარემ ჩათვალა, რომ მედიაცია დროსა და ფულის ფუჭი ხარჯვაა, მას ნებისმიერ დროს შეუძლია შეწყვიტოს მოლაპარაკება და მიმართოს არბიტრაჟს ან სასამართლოს.

საქმე ისაა, რომ მედიაცია დროისა და ფულის დაზოგვის შესაძლებლობაა არა მხოლოდ მხარეებისთვის, არამედ სამართლებრივი სახელმწიფოსთვისაც, რომელიც საკმაოდ დიდ რესურსს გამოყოფს ხანგრძლივი სასამართლო პროცესების წარმოებისთვის.⁴⁷

3.1.3. მხარეთა ურთიერთობის შენარჩუნება და არასტრუქტურული გარემო

მედიაციის ერთ-ერთი უპირატესობაა საოჯახო და სხვა მიმდინარე ურთიერთობების შენარჩუნება. ანდერძის, მინდობისა და მზრუნველობის დროს წარმოშობილი საოჯახო ურთიერთობები შეიძლება გამოუსწორებლად დაზიანდეს ხანგრძლივი სასამართლო განხილვებით. მედიაციაში მხარეთა მოსმენისას შეიძლება ნდობის აღდგენა, მიმდინარე დავის არა მხოლოდ გადაწყვეტა, არამედ მომავალში პრობლემების პრევენცია.⁴⁸

მედიაციას განსაკუთრებული უპირატესობა აქვს მაშინ, როდესაც მხარეებს აქვთ მუდმივი ურთიერთობები, რომლებიც დავის მოგვარების შემდეგაც უნდა გაგრძელდეს, რადგან შეთანხმება შედგა მათი თანხმობით და არც ერთ მხარეს არ უნდა ჰქონდეს საფუძველი, რომ საკუთარი თავი დამარცხებულად ჩათვალოს. მედიაცია აძლევს მოდავე მხარეებს შესაძლებლობას, შეინარჩუნონ არსებული ურთიერთობა დავის გადაწყვეტით, რომელიც ორმხრივად იქნება მომგებიანი, და შესაბამისად, დაამყარონ ძლიერი გრძელვადიანი საქმიანი ურთიერთობები. მედიაცია სულ უფრო მეტად გამოიყენება გრძელვადიანი კონტრაქტების დროს, განსაკუთრებით საერთაშორისო ინფრასტრუქტურისა და სამშენებლო ხელშეკრულებებში, სადაც ნომინირებული მედიატორები მოჰყავთ მხარეებს შორის პრობლემების უმოკლეს დროში გადასაჭრელად. ამდენად, მედიაცია განსაკუთრებით სასარგებლოა, თუ მხარეებს სურთ, გააგრძელონ საქმიანი (ბიზნეს) ურთიერთობები, რომლებსაც შეიძლება აგრესიულმა სასამართლო ან საარბიტრაჟო

Iss. 5, S 10.

43 De Palo, G., D URSO, L., (2016). In: The Implementation of the Mediation Directive, Workshop, Research Administrator Responsible: Raffaelli R., p. 12.

44 Батурина, Н.А., (2016). Зарубежный Опыт Правового Регулирования Процедуры Медиации, В Сборник материалов I Всероссийской научно-практической конференции с международным участием (Саратов, 4 декабря 2015 года): «Перспективы становления и развития медиации в регионах», Саратов, 23.

45 კ-ის 39-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა3“ პუნქტი, 1997 წ.

46 სსსკ-ის 49-ე მუხლის მე-2¹ ნაწილი, 1997 წ.

47 ცერცვაძე, გ., (2010), მედიაცია – დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ., 55.

48 Radford, M. F., (2001). Advantages and Disadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, pp. 244-245.

განხილვებმა ზიანი მიაყენოს. ამიტომ მედია-ციის გამოყენება შეიძლება იყოს გონივრული, როდესაც მუდმივი ურთიერთობის შენარჩუნების პოტენციალი არსებობს.⁴⁹

მედიატორი ეხმარება მხარეებს, თავიდან აიცილონ პოლარიზებული წარმოდგენები იმაზე, რომ თვითონ მსხვერპლია და მეორე მხარე – ბოროტმოქმედი; მედიატორი ცდილობს, წაახალისოს სადავო საკითხების ირგვლივ უფრო პროდუქტიული და გაფართოებული მსჯელობა. ამასთან, მედიაცია იძლევა შესაძლებლობას, მხარემ აღიაროს არსებული უთანხმოება და ის წვლილი, რომელიც ორივე მხარემ შეიტანა, მათ შორის, დავის წარმოშობაში. მედიაცია მოუწოდებს მხარეებს, ყურადღება გაამახვილონ მომავალზე და არა მხოლოდ წარსულზე. ეს მათ საშუალებას აძლევს, გასცდნენ ბრალის უბრალო განაწილების ფარგლებს (რომელიც ხშირად არ იწვევს რაიმე კონკრეტულ შედეგს მეორე მხარისთვის) და გადაჭრან მათი მომავალი პრობლემები.⁵⁰

ამასთან, მედიატორი ყურადღებას ამახვილებს მხარეთა ურთიერთობის პოზიტიურ ასპექტებზე, რაც ხელს უწყობს მათ შორის არსებული დაძაბულობის ჩაცხრობას. მედიაცია შეიძლება მოიცავდეს მხარეთა პირდაპირ შეხვედრებსაც, თუმცა თუ მხარეებს არ სურთ ყველა მონაწილის თანდასწრებით გულახდილად საუბარი, მედიატორი შეიძლება თითოეულ მხარეს შეხვდეს ინდივიდუალურად, კონფიდენციალურობის პრინციპის დაცვით. დამატებითი ინფორმაციის მოპოვების ან ალტერნატივების გამოკვლევის მიზნით მედიატორს შეიძლება დასჭირდეს მხარეებთან ინდივიდუალური შეხვედრები. ამ შეხვედრებზე მხარეს ეძლევა საშუალება, მოეშვას, დაშვიდდეს და აიცილოს სამომავლოდ ურთიერთობის დაძაბვა, ასევე, ხელი შეუშალოს იმას, რომ ერთმა მხარემ მეორის მიმართ მოახდინოს მანიპულაცია.⁵¹

მედიაცია უზრუნველყოფს მხარეთა შორის მიმდინარე ურთიერთობების შენარჩუნე-

ბას. მედიაციასთან შედარებით, სასამართლო პროცესზე მხარე ცდილობს, საკუთარი პოზიცია დაასაბუთოს, ამით გააბათილოს და უარყოს მეორე მხარის მოსაზრებები იმისათვის, რომ დაამტკიცოს მათი უსაფუძვლო ხასიათი. მედიაციის კონფიდენციალურობა მხარეებს უქმნის ისეთ მშვიდ გარემოს, რომ მხარეებმა ობიექტურად შეაფასონ მათი პოზიციისთვის არასასურველი მომენტები და მოლაპარაკება აწარმოონ პოზიტიური მოლოდინებით. სასამართლოში დავის განხილვისას, ძირითადად, მხარეებს შორის ურთიერთობები ატარებს სტრესულ და ნეგატიურ ხასიათს.⁵²

3.1.4. მედიაციის კონფიდენციალურობა

სასამართლოსგან განსხვავებით, მედიაციის პროცესი წარიმართება კონფიდენციალურობის მაქსიმალური დაცვით.⁵³ კონფიდენციალურობა მხარეებს უქმნის მოლაპარაკებისთვის გასაიდუმლოებულ გარემოს,⁵⁴ რაც შესაძლებელს ხდის, საქმის ყველა არსებითი გარემოება გულლიად და საფუძვლიანად იყოს განხილული. კონფიდენციალურობისას მხარეები ლაღად აჟღერებენ ინფორმაციას, რადგან სწამთ, რომ მედიაციის პროცესში გამხელილი ინფორმაცია არ იქნება გამოყენებული მათ წინააღმდეგ.⁵⁵ სწორედ ამიტომ კონფიდენციალურობა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია მედიაციისთვის. კონფიდენციალურობის წყალობით მხარეებს არ აქვთ შესაძლებლობა, გამოიყენონ მედიაციის დროს მიღებული ინფორმაცია მეორე მხარის საზიანოდ, რითაც გზას უხსნის მათ შორის კონსტრუქციულ ურთიერთობას და ინტერაქციული მოლაპარაკებების წარმართვის შე-

49 Tarman, Z. D., (2016). Mediation as an Option for International Commercial Disputes, In: Annales de la faculté de Droit d Istanbul, Vol. 48, No. 65, p. 232.

50 Hardy, S., Rundle, O., (2010). Mediation for Lawyers, Australia, p. 9.

51 ცერცვაძე, გ., (რედ.) (2013). მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თბ., 209, 224.

52 Wykoff, A., (2016). Mediation & Confidentiality, Bond University Student Law Review, Volume 4, pp. 4-5.

53 Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff, (1986). Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal On Dispute Resolution, Vol.2:1, p. 45.

54 Zhao, Y., Koo, A.K.C., (2011). The Development of Legal Protection for Mediation Confidentiality in Hong Kong. CommonLawWorldReview, p.264. <http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/comllwr40&div=17&sent=1&casa_token=&collection=journals> [ბოლო წვდომა 11.03.2022]

55 Macturk, C. H., (1995). Confidentiality in Mediation: The Best Protection has Exception, American Journal of Trial Advocacy, Vol. 19, p. 412.

დარებით უსაფრთხო გარემოს.⁵⁶

მედიაციის კონფიდენციალურობა მხარეებს ეხმარებათ, გაცვალონ ინფორმაცია, მოაგვარონ პრობლემები და აწარმოონ მათ ინტერესებზე ორიენტირებული მოლაპარაკებები.⁵⁷ კონფიდენციალურობის დაცვის კანონისმიერი მოვალეობა გრძელდება სამედიაციო პროცესის დასრულების შემდეგაც, თუ ეს საკითხი მხარეებსა და მედიატორს შორის წერილობითი შეთანხმებით სხვანაირად არაა მოწესრიგებული.⁵⁸

კონფიდენციალურობა სუბიექტებს აძლევს სტიმულს, აირჩიონ მედიაცია, მაგალითად, კომერციული საიდუმლოების დაცვისას. მედიაცია განიხილება მხარის უპირველეს მოტივად, რადგან სურს, დავა მშვიდად და გასაჯაროების გარეშე მოაწესრიგოს.⁵⁹ შესაბამისად, ბიზნესკომპანიებს მედიაციის პროცესის საიდუმლო ხასიათი უბიძგებს, მიმართონ დავის გადაწყვეტას მედიაციის გზით.⁶⁰ მედიაციით დავის მოგვარებისას საჯარო არაა გადაწყვეტილება იმაზე, თუ ვინ იყო „მართალი“ და ვინ – „მცდარი.“ ეს შეიძლება იყოს მთავარი ფაქტორი კომპლექსურ ბიზნესგარემოში სხვადასხვა მიზეზის გამო. საქმე ისაა, რომ ბიზნესგარემოს შეიძლება ჰქონდეს გავლენა შემდგომ ბიზნესტრანზაქციებზე, რეპუტაციაზე და სხვა.⁶¹

მხარეებისთვის უმნიშვნელოვანესია კონფიდენციალურობის დაცვა კომერციულ ურთიერთობებში. თუ მესამე პირს ფლობს ინფორმაციას იმაზე, რომ მხარეებს შორის არსებობს

კომერციული ურთიერთობები და დავა განსაკუთრებით დიდ თანხას შეეხება, ამ ინფორმაციის გამჟღავნებით შეიძლება მათ რეპუტაციასა და საქმიან ურთიერთობებს ზიანი მიაღვეს ბაზარზე, ან ორივე მხარეს არ უნდოდეს საიდუმლო მონაცემების საჯაროდ გავრცელება.⁶² მონაცემები უნდა დამუშავდეს კანონით დადგენილი წესების მკაცრი დაცვით, ზიანის მიყენებამ შეიძლება წარმოშვას მისი ანაზღაურების მოვალეობა.⁶³

მედიაციის პროცესში მხარეები თანხმდებიან გადაცემული ინფორმაციის გაუმჟღავნებლობაზე, მაგრამ კონფიდენციალურობის პრივილეგიასაც აქვს განსაზღვრული გამონაკლისები.⁶⁴ ფაქტობრივად, საქართველომ გაითვალისწინა ევროპული გამოცდილება და კანონით აღიარა მედიაციის პროცესის კონფიდენციალობის შეზღუდვის საგამონაკლისო შემთხვევებიც. მათგან ერთ-ერთია შემთხვევა, როცა აუცილებელია ადამიანის სიცოცხლის, ჯანმრთელობის ან თავისუფლების ანდა დღის არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესის დაცვა (მე-4 მუხლი). ამ შემთხვევებშიც ინფორმაციის გამჟღავნება უნდა ეფუძნებოდეს მხოლოდ კანონიერი მიზნის ადეკვატურად და პროპორციული მოცულობით გავრცელების საწყისებს იმ ფორმით, რომ მაქსიმალურად იყოს დაცული ინფორმაციის კონფიდენციალობა გარეშე პირებისაგან.⁶⁵

3.1.5. მხარეთა თვითგამორკვევა და პიროვნულ ინტერესებზე ორიენტირება

განსაკუთრებით მიმზიდველია მხარეებისთვის მედიაციის ნებაყოფლობითი (და არა სავალდებულო) ხასიათი, სადაც როგორც მე-

56 Brown, K. L., (1991). Confidentiality in Mediation: Status and Implications, *Journal of Dispute Resolution*, Iss. 2, Vol. p. 310.

57 Callahan, R., (2012). Mediation Confidentiality: For California Litigants, Why Should Mediation Confidentiality be a Function of the Court in Which the Litigation is Pending? *Perpperdine Dispute Resolution Law Journal*, Vol. 12: 63, p. 96.

58 „მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-10 მუხლის მე-7 პუნქტი, 2019, განმარტებითი ბარათი, რეგისტრაციის N07-2/319/9.

59 Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff, (1986). Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, *Journal On Dispute Resolution*, Vol.2:1, pp. 37-38.

60 Wykoff, A., (2016). Mediation & Confidentiality, „*Bond University Student Law Review*“, Volume 4, p. 5; ბიჭია, მ., (2020). მედიაციის პროცესის კონფიდენციალობის დაცვის სამართლებრივი რეჟიმი და მნიშვნელობა, „სამართალი და მსოფლიო“, 6(2), 199-200. <https://doi.org/10.36475/6.2.15>

61 Posin, D. Q., (2004). Mediating International Business Disputes, *Fordham Journal of Corporate & Financial Law*, Vol. IX, p. 457.

62 Att. Dursun Al, (2017). The Principle of Confidentiality in Mediation and the Rols of Confidencialiti In Commercial Mediation, *Afro Eurasian Studies Journal*, Volume 6, Issue 1&2, Spring & Fall, p. 28.

63 ბიჭია, მ., (2017). პერსონალური მონაცემების კერძო-სამართლებრივი დაცვის პრობლემა ინტერნეტსამყაროში, VIII საერთაშორისო სამეცნიერო პრაქტიკული კომუნიკაციის კონფერენციის „ინტერნეტი და საზოგადოება“ მასალები, 7-8 ივლისი, ქუთაისი, 36-41.

64 Macturk, C. H., (1995). Confidentiality in Mediation: The Best Protection has Exception, *American Journal of Trial Advocacy*, Vol. 19, pp. 426-427.

65 განმარტებითი ბარათი, რეგისტრაციის N07-2/319/9; „მედიაციის შესახებ“ კანონი, 2019.

დიაციის დაწყების, ისე მედიაციის პროცესში მონაწილეობის გადაწყვეტილება სრულად მხარეთა ნებაზეა დამოკიდებული.⁶⁶ მედია-ცია აბსოლუტურად ნებაყოფლობითი პრო-ცესია, რაც ავტომატურად განაპირობებს მო-დავე მხარეების შესაძლებლობას, კარგად გაერკვნენ, თუ რა სახის დაპირისპირება აქვს მეორე მხარესთან, თავად რა ფორმით ესახე-ბათ დავის გადაწყვეტა.⁶⁷ მხარეთა თვითგა-მორკვევისა და გადაწყვეტილების მიღების ფარგლები შეიძლება შეიზღუდოს მედიაციის არასამართლიანი შედეგის დაუშვებლობის ნორმატიული წესით. მხარეთა ინტერესების რეალიზება დაიშვება მათი თვითგამორკვევის უფლების საფუძველზე იქამდე, სადამდეც მე-სამე პირების ინტერესები არ შეილახება.⁶⁸ სა-მართლიანი მედიაციის შედეგი არის ის, რაც მხარეებმა გადაწყვიტეს თვითგამორკვევის განხორციელებისას. ამდენად, სამართლიანი შედეგის მიმართ მედიატორის მოვალეობაა, მედიაცია აწარმოოს მხარეთა თვითგამორ-კვევის პრინციპის საფუძველზე.⁶⁹

სასამართლო პროცესზე ყველა მონაწი-ლისთვის მნიშვნელოვანია, მათ მოუსმინოს თანამგრძნობმა და ბრძენმა მრჩეველმა, ასე-ვე, მხარეებმა იგრძნონ, რომ მათ ჰქონდათ თავიანთი „დღე სასამართლოში“. მედიატორი ასრულებს ამ როლს და უფლებამოსილ მხა-რეს აძლევს კათარზისული გათავისუფლების საშუალებას არბიტრის მსგავსი სწავლული პროფესიონალის წინაშე, რომელიც სხვაგვა-რად გადაწყვეტს დავას.⁷⁰

მედიატორის ინსტრუმენტია, გამოავლი-ნოს რეალური პოზიციები და ინტერესები, სა-სამართლო კი ეძებს ფაქტებს.⁷¹ სასამართლო

განხილვისგან განსხვავებით, მედიაციის დროს შეიძლება არსებობდეს „სამართლის ნორმებისა“ და „პიროვნებაზე ორიენტირე-ბული ნორმების“ კოლიზია. სასამართლო და იურისტი პიროვნებაზე დაფუძნებულ ნორმებს ანიჭებს მხოლოდ მეორეხარისხოვან მნიშ-ვნელობას, შესაბამისად, სასამართლო პრო-ცესი და საადვოკატო მოლაპარაკებები ატა-რებს რაციონალურ და რეგლამენტირებულ ხასიათს. მედიაცია უფრო მეტად პასუხობს პი-როვნულ ნორმებსა და ღირებულებებს.⁷²

3.1.6. მედიაციის მოქნილობა და არაფორმალური ხასიათი

მედიაციის ერთ-ერთი მომხიბვლელი ასპექტი არის მისი განსაკუთრებული მოქნი-ლობა. მედიატორი ბიზნესსუბიექტებს სთავა-ზობს დავის გადაწყვეტის სხვადასხვა ვარი-ანტს, თუმცა დავის გადაჭრის საშუალებათა სპექტრი შეიძლება შეიზღუდოს მხოლოდ მხა-რეთა სურვილებითა და მედიატორის შემოქმე-დებითი მიდგომით. ამასთან, მედიაციის დროს შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ურთიერთობის დასამყარებლად სხვადასხვა საშუალება ნე-ბისმიერი რაოდენობით. მაგალითად, გამოც-დილი მედიატორები რეგულარულად იყენებენ ტელეფონსა და ელფოსტას, ასევე, ინტრანეტის ტექნოლოგიას. ამავე დროს, დასაშვებია სხვა მრავალი საშუალების გამოყენება, რომლის დახმარებით მხარეებს მიეწოდებათ ინფორმა-ცია სამედიაციო პროცესში მოლაპარაკებების ობიექტური საფუძვლის უზრუნველყოფისთვის. ბიზნესდავების გადაწყვეტისას მედიატორს აქვს ფასილიტატორის როლი, რომლის ფარგ-ლებშიც მას შეუძლია დავები მართოს, მედი-აციისთვის სხვადასხვა ინოვაციური პროცესი შეიმუშავოს და მოიფიქროს.⁷³

სასამართლოსთან შედარებით, დავის გა-დაწყვეტის ალტერნატიულ მექანიზმებს შო-რის მედიაცია არაფორმალური პროცესია.

66 Feinberg, K. R., (1989). Mediation – A Preferred Method of Dispute Resolution, Pepperdine Law Review, Vol. 16, Iss. 5, 57-8.

67 ყანდაშვილი, ი., (2020). მედიაცია (დავის გადაწყვე-ტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თ., 94.

68 ჩიტაშვილი, ნ., (2016), სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვევობის საფუძვე-ლი, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელი-წდუღი“, 16.

69 Shapira, O., (2012). Conceptions and Perceptions of fairness in Mediation, South Texas Law Review, Vol. 54, p. 336.

70 Sussman, E., (2010). The Advantages of Mediation and the Special Challenges to its Utilization in Investor State Disputes, Revista Brasileira de Arbitragem, Vol.7, No. 27, p. 57.

71 Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff, (1986). Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal On Dispute Resolution, Vol.2:1, p. 45.

72 Clarke, G. R., Davies, I. T., (1991). ADR Argument for and Against use of the mediation process particularly in Family and neighbourhood disputes, QLD. University of Technology law Journal, 7, pp. 87-88, <<https://lr.law.qut.edu.au/article/view/343/335/view.html>> [ბოლო წვდო-მა 17.08.2023].

73 Stipanowich, T., (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial Mediation in Europe, p. 12.

მედიაციის დროს მესამე ნეიტრალურ მხარედ გამოდის მედიატორი, რომელიც ეხმარება ორ მოდავე მხარეს ურთიერთობასა და მოლაპარაკებების წარმოებაში. მედიაციის პროცესი აგებულია მხარეთა საერთო ინტერესსა და დავის მშვიდობიანად გადაწყვეტაზე.⁷⁴ მოსამართლემ აუცილებლად უნდა მიიღოს გადაწყვეტილება, მედიაციის დროს კი არაა სავალდებულო საბოლოო შეთანხმების მიღწევა. თუმცა თუ შედგა სამედიაციო შეთანხმება, ეს შედეგი მხარეების მიერ მიღებული გადაწყვეტილება და, შესაბამისად, ორივე მხარის ინტერესების გამომხატველია.⁷⁵

მედიაციაში ბიზნესსექტორს განსაკუთრებით ხიბლავს ის, რომ ამ პროცედურის მიმდინარეობისას ის არაა შეზღუდული რაიმე სახის ვალდებულებებით.⁷⁶ სასამართლოში საქმის განხილვა იზღუდება მკაცრად დადგენილი სამართლებრივი ალტერნატივების შედეგებით. მედიაცია აძლევს მხარეებს შესაძლებლობას, შეიმუშავონ მათი საჭიროებების ამსახველი გადაწყვეტილება ისე, რომ არ იყოს გათვალისწინებული ტექნიკურ-სამართლებრივი პრინციპები. მხარეებს შეუძლიათ მიაღწიონ შედეგებს, რომლებიც ტიპური სასამართლო ბრძანების ფარგლების მიღმა არსებობს. მედიაციის მოქნილობა, ასევე, მხარეებს აძლევთ შესაძლებლობას, შეიმუშავონ გადაწყვეტილება, რომელსაც ისინი მიიჩნევენ „სამართლიანად“ და უფრო მეტად დააკმაყოფილებს მათ ინტერესებს, ვიდრე ეს ფორმალური სასამართლო გადაწყვეტილების დროს იქნებოდა.⁷⁷

მედიაციის დროს მხარეებს თავისუფლად შეუძლიათ, დაადგინონ საკუთარი წესები და პროცედურები. ისინი, ჩვეულებრივ, არჩევენ, უარი თქვან დავის გადაწყვეტის სხვა ფორმებთან დაკავშირებულ ფორმლობაზე. მაგალითად, მედიაცია გაცილებით ნაკლებად

ფორმალურია, ვიდრე არბიტრაჟი. ამასთან, მართალია, სამედიაციო პროცესი ძალიან სტრუქტურირებულია, მაგრამ მხარეებს შეუძლიათ შეუძლიათ უარი თქვან ფორმლობებზე.⁷⁸

მედიაცია წარმოებს ფაზების (სტადიების) მიხედვით. ფაზებად კლასიფიკაციის იდეა საინტერესოა, თუმცა ის პირდაპირი მნიშვნელობით არ უნდა იყოს გაგებული. თუ მედიატორი მხარეებს ეტყვის, რომ ახლა გადადიან მედიაციის ახალ ფაზაში, ნაკლებად სავარაუდოა, რომ ამან მხარეებზე დადებითი შთაბეჭდილება მოახდინოს და შეთანხმების სასარგებლოდ იმუშავოს. მედიატორი უნდა მიჰყვეს ამ სქემას, თუმცა მისი მკაცრად დაცვა არარაციონალური იქნება, თუ მაგალითად, დავის დროს გაჩნდება ახალი ინფორმაცია, მედიატორმა უარი არ უნდა თქვას მისი დეტალების გაცნობასა და მხარეებთან ერთად მის განხილვაზე იმის გამო, რომ მან ე.წ. „ინფორმაციული ფაზა“ უკვე გაიარა და არგუმენტების წარმოდგენისას ახალი ინფორმაციის მოსმენა არასწორია. ეს მიიჩნევა გადაჭარბებულ „საპროცესოსამართლებრივ“ მიდგომად, რაც მხოლოდ დააბარალებს მედიაციის პროცესს. საქმე ისაა, რომ მედიაცია არის მხარის და არა მედიატორის პროცესი. როცა მხარემ იცის, რომ მედიაციის დროს შეუძლია თქვას ის, რაც სურს, მხარისთვისაც გაუგებარი იქნება, რატომ უნდა დაემორჩილოს ფაზების შესახებ თეორიას, თუ მისი გადმოსახედიდან გაჟღერებული ინფორმაცია დავის არსის გასარკვევად ძალიან მნიშვნელოვანია.⁷⁹

3.1.7. გადაწყვეტილებათა ფართო სპექტრი

მედიაციის ყველაზე დიდი უპირატესობა ისაა, რომ იძლევა ისეთი გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობას, რომლებიც იურიდიული შედეგების ფარგლებს სცდება. მედიაცია შეიძლება იქცეს უნივერსალურ ფორუმად, რომელსაც პოტენციურად შეუძლია გადაწყვიტოს ყველა საკითხი (სამართლებრივი და არასამართლებრივი). თუ მხარეს სურს მიიღოს შედე-

74 Kelly, D., Holmes, A., Hayward, R., (2005). Business Law, 5.th edition, London, pp. 95-96.

75 ყანდაშვილი, ი., (2017). მედიაცია – დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა და მისი საკანონმდებლო მოწესრიგების პერსპექტივა საქართველოში, „სამართლის ჟურნალი“, N2, 116.

76 ცერცვაძე, გ., (2010). მედიაცია – დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ., 55.

77 Radford, M. F., (2001). Advantages and Disadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, p. 247.

78 Feinberg, K. R., (1989). Mediation – A Preferred Method of Dispute Resolution, Pepperdine Law Review, Vol. 16, Iss. 5, S8-9.

79 ცერცვაძე, გ., (2010). მედიაცია – დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ., 339.

გი, რომელიც არაა თანხის უბრალო გადახდა ან რაიმე ისეთი, რაც არაა სამართლებრივი საშუალება, რომელსაც სასამართლო დააწესებდა, მედიაციას აქვს შესაძლებლობა, უზრუნველყოს არასამართლებრივი, კრეატიული ან კომერციული გადაწყვეტის მოლაპარაკება. ბევრ შემთხვევაში მხოლოდ იურიდიული საკითხების გადაწყვეტა არ იწვევს მხარეთა შორის დავის ეფექტიან მოგვარებას ან საბოლოოდ დასრულებას. მედიაციას შეუძლია მხარეებს შესთავაზოს უპირატესობების ფართო სპექტრი, რომელიც სცილდება სადავო სამართლებრივი საკითხების გადაწყვეტას. მაგალითად, საუბრისა და საკუთარი პრობლემების შესახებ ერთმანეთის მოსმენა ქმნის ერთურთის მოსაზრებებისა და საკუთარი საჭიროებების (ინტერესები) კარგად გაგების შესაძლებლობას. ამან შეიძლება მინიმუმამდე დაიყვანოს მომავალში დავების აღბათობა, ან, სულ მცირე, გამოიწვიოს არსებული დავის უფრო დიდი აღიარება და დაადგინოს ის, თუ რამ გამოიწვია დავა. მედიატორის მიერ გონივრულად წარმოებულმა მსგავსმა დისკუსიამ, ასევე, შეიძლება გააუმჯობესოს და ზოგჯერ აღადგინოს მხარეებს შორის კომუნიკაცია. ამ პროცესში მხარეები მუდმივად ცდილობენ, ერთმანეთის პატივისცემის დაცვით გადაწყვიტონ პრობლემები, რამაც შეიძლება გაზარდოს მომავალში სხვებთან დავის მართვის უნარი.⁸⁰

მედიაცია ბიზნესსუბიექტებს სთავაზობს დაცვის ფართო სპექტრს. შეიძლება შეთავაზებული იყოს გრძელვადიანი სტრუქტურირებული გადახდის გრაფიკები და ანიუტეტები (სესხის დაფარვის ფორმები) მხარეებს ნებას რთავს, მეტად შემოქმედებითად მიუდგნენ ეკონომიკურ შედეგებს.⁸¹ ამასთან, მედიაციის დროს მოდავე მხარეებს აძლევს შესაძლებლობას, განსაზღვრონ პრობლემის შემოქმედებითად გადაწყვეტის ფართო სპექტრი. სასამართლოს ყოველთვის არ შეუძლია სრულად გამოიკვლიოს ფაქტორები, რომლებიც დავის საფუძველშია. მედიაციის დროს მხარეებს შეუძლიათ თავისუფლად გააფართოონ განსახილველი საკითხები და ეძებონ დავის სიღრმეებში გა-

მომწვევი მიზეზები.⁸² ვინაიდან მედიაცია არაა შესაბამისი საკითხებით მკაცრად შეზღუდული, პროცესმა შეიძლება ასევე გამოიწვიოს ისეთი საკითხების გადაწყვეტა, რამაც შეიძლება წარმოშვას არასაჭირო სასამართლო პროცესი მომავალში.⁸³ ფაქტობრივად, გამოდის, რომ მედიაცია მომავალში არასასურველი დავების პრევენციასაც უწყობს ხელს.

3.1.8. მხარეთა მხრიდან პროცესსა და შედეგზე კონტროლი

განსაკუთრებულია მხარეთა როლი მედიაციის პროცესში. ეს გამოიხატება მედიაციის დაწყებამდე მედიატორის შერჩევის ეტაპშიც. ამასთან, მედიაციის პროცესი შეიძლება წარმართოს ერთმა ან რამდენიმე მედიატორმა. თუმცა მხარეები შეთანხმებით განსაზღვრავენ, ვინ უნდა იყოს მედიატორი, გარდა კანონით დადგენილი შემთხვევებისა.⁸⁴ მედიაცია განიხილება მართლმსაჯულების დანამატად და არა მის ალტერნატივად. მას შეუძლია მხოლოდ ხელი შეუწყოს დავების აღმოფხვრას, მაგრამ არ შეუძლია მთლიანად საკუთარ თავზე აიღოს ის.⁸⁵ ფაქტობრივად ნებაყოფლობითობის პრინციპის სამი ელემენტი გამოიყოფა: (1) მხარეები არ უნდა აიძულონ, მიიღონ მონაწილეობა მედიაციაში; (2) პროცესი ყოველთვის უნდა იყოს მათი ერთობლივი კონსენსუალური კონტროლის ქვეშ და (3) შედეგები უნდა იყოს მხარეების მიერ თავისუფლად შეთანხმებული.⁸⁶

ბიზნესსუბიექტები არ კარგავენ პროცესზე კონტროლს და არც არავის სჭირდება მიუთითოს კომერციული ფირმის მენეჯერებს, რომ

80 Hardy, S., Rundle, O., (2010). Mediation for Lawyers, Australia, p. 10.

81 Tarman, Z. D., (2016). Mediation as an Option for International Commercial Disputes, In: Annales de la faculté de Droit d Istanbul, Vol. 48, No. 65, p. 233.

82 Clarke, G. R., Davies, I. T., (1991). ADR Argument for and Against use of the mediation process particularly in Familu and neighbourhood disputes, QLD. University of Technology law Journal, 7, p. 85, <<https://lr.law.qut.edu.au/article/view/343/335/view.html>> [ბოლო წვდომა 17.08.2023].

83 Radford, M. F., (2001). Advantages and Diadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, p. 249.

84 „მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-4 მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტები, 2019.

85 ცერცვაძე, გ., (2010). მედიაცია – დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ., 56.

86 Andrews, N., (2017). Mediation: International Experience and Global Trends, Journal of International and Comparative Law, 4, p. 220.

მათ უნდა მართონ კორპორატიული საქმეები, რათა მაქსიმალურად გაზარდონ სარგებელი კომპანიის კანონიერ უფლებამოსილ ოლქებს, აქციონერებს, თანამშრომლებს, საზოგადოებას. სასამართლო პროცესი შეიძლება პირისპირ მოლაპარაკებებს არ განიხილავდეს წარმატებულად, რადგან ის წინასწარ დადგენილ ჩარჩონებს ეფუძნება, მაშინ, როდესაც მედიაცია დაძაბულობას ხსნის. როცა მედიატორი იღებს საკუთარ კონტროლქვეშ მოლაპარაკების პროცესს, ამ გზით უზრუნველყოფს, რომ მხარეებს შეეძლოთ გააკონტროლონ შედეგები.⁸⁷ ამდენად, მედიაცია უფრო აფართოებს დავის გადაწყვეტის ხერხების არეალს.

მედიაციის პროცესში მხარეები ინარჩუნებენ დიდ კონტროლს საქმის პროცესსა და შედეგზე. მედიაციის დროს მხარეები თავად ქმნიან საკუთარ გადაწყვეტილებას და, შესაბამისად, შეიძლება უფრო მეტად იყვნენ მონოღებულნი მის წარმატებაზე.⁸⁸

3.1.9. ორმხრივად მომგებიანობა (ი.წ. „Win-Win მდგომარეობა“)

სასამართლო აწარმოებს პროცესს, რომელშიც შედეგი ყოველთვის ერთი მხარისთვის არის მომგებიანი, ხოლო მეორე მხარისთვის – წამგებიანი. რაც შეეხება მედიაციას, ის ორივე მხარისთვის მომგებიანი პროცესია. განსაკუთრებით ეს ითქმის საოჯახო ან სამეზობლო მედიაციაზე.⁸⁹ შესაბამისად, სასამართლო და საარბიტრაჟო პროცესისგან განსხვავებით, მედიაცია ორმხრივ მოგებაზე ორიენტირებულ პროცესს მოიპოვებს.⁹⁰

რიჩარდ ჰილს აქვს მედიაციის უპირატე-

სობაზე ფორთოხლის მაგალითი მოყვანილი: მხარეთა დავა ეხება ფორთოხალს. ორივე მხარე აცხადებს, რომ მათ აქვთ უფლება ფორთოხალზე. არბიტრაჟში დავის გადაწყვეტის ორი ალტერნატივა არსებობს: ფორთოხალს მიიღებს ან მხოლოდ ერთი მხარე (მეორეს არაფერი რჩება), ან ორივე მხარე გაიყოფს ფორთოხალს. მედიაციის დროს მოლაპარაკებები ფოკუსირებულია მხარეთა ინტერესებზე და არა უფლებებზე, ამ მოლაპარაკებებმა შეიძლება გამოავლინოს, რომ ერთ მხარეს უნდა ფორთოხლის კანის გამოყენება სუნამოს შესაქმნელად, ხოლო მეორე მხარეს სურს, გამოიყენოს მისი რბილობი ფორთოხლის წვენის დასამზადებლად. ამდენად, მედიაცია მხარეებს აძლევს შესაძლებლობა, ფორთოხალი გაიყონ ორმხრივად მომგებიანად.⁹¹

მედიაციის ფარგლებში საქმე განიხილება ბიზნესინტერესების, პრაქტიკული მოსაზრებებისა და ორმხრივი სარგებლობის მომტანი ვარიანტების ძიების ფონზე. მედიაცია ხშირად იძლევა აშკარა უპირატესობებს მედიატორის გარეშე პირისპირ შეხვედრებთან შედარებით. მედიატორი უსმენს, სთავაზობს, მიმართულებას აძლევს, ეხმარება, ამოწმებს რეალობას და იკვლევს ორმხრივი სარგებლის მიღების ვარიანტებს.⁹²

3.2. მედიაციის უარყოფითი მხარეები

მედიაციის უარყოფით მხარეებად მიიჩნევა შემდეგი გარემოებები: ა) მოდავე მხარეებმა უნდა გამოხატონ ნება კომუნიკაციასა და დავის მოგვარებაზე; ბ) თუ ერთ-ერთი მხარე არაკეთილსინდისიერი მხარეა, მან შეიძლება გამოიყენოს მედიაცია დავის გასაჭიანურებლად.⁹³ ამ შემთხვევაში მხარეები ვერ აღწევენ

87 Stipanowich, T., (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial Mediation in Europe, p. 11.

88 Radford, M. F., (2001). Advantages and Disadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, p. 245.

89 Clarke, G. R., Davies, I. T., (1991). ADR Argument for and Against use of the mediation process particularly in Family and neighbourhood disputes, QLD. University of Technology law Journal, 7, p. 84, <<https://lr.law.qut.edu.au/article/view/343/335/view.html>> [ბოლო წვდომა 17.08.2023].

90 Hill, R., (1995). Non-adversarial Mediation, Journal International Arbitration, 12(4), p. 135; Petsche, M., (2013) Mediation as the preferred method to solve international business disputes? A look into the future, RDAI/IBLJ, N4, p. 253.

91 Hill, R., (1998). The theoretical Basis of Mediation and other Forms of ADR: Why they Work, Arbitration International, 14(2), p. 181; Petsche, M., (2013). Mediation as the preferred method to solve international business disputes? A look into the future, RDAI/IBLJ, N4, p. 253.

92 Stipanowich, T., (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial Mediation in Europe, p. 11.

93 ცერცვაძე, გ. (რედ.), (2013). მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თბ., 59.

სამედიაციო შეთანხმებას და ამიტომ საქმის განხილვა სასამართლოში გრძელდება; გ) თუ მედიაციის პროცესი მოწესრიგებულია ზედმეტად დაწვრილებით, ეს მედიაციას უკარგავს ლავირებად ბუნებას. არადა ეს განასხვავებს მედიაციას სამართლებრივ ჩარჩოებში მოქცეული სასამართლო პროცესისა და დავის გადაწყვეტის სხვა ალტერნატიული ფორმებისგან; დ) მედიაციის დამკვირდება შეიძლება გამოიწვიოს მართლმსაჯულების „პრივატიზაცია“ და მართლმსაჯულება კერძო პირებმა განახორციელონ, ეს კი სამართლის სისტემის ნორმალური ფუნქციონირებისთვის საფრთხის შემცველია. თუმცა აღნიშნული პოზიცია, სავარაუდოდ, უფრო ჰიპოთეტური ხასიათისაა და მედიაციის შესახებ ნაკლები ინფორმირებულობით აიხსნება.⁹⁴ ე) მედიაცია აფერხებს სამართლისა და სასამართლო პრაქტიკის განვითარებას.

ამასთან, არაა გამორიცხული, რომ ერთ-ერთ მხარესთან შედარებით ძლიერმა მხარემ აჯობოს სუსტს მხარეს მეორე მხარის პოტენციალის გამო. მაგალითად, მედიატორებმა განსაკუთრებული სიფრთხილე უნდა გამოიჩინონ მაშინ, როცა ოჯახის ხანდაზმული წევრი არის დავის მონაწილე, რადგან ხანდაზმულს შეიძლება გარკვეულწილად შემცირებული ჰქონდეს ქმედუნარიანობა, ან შეიძლება სოციალური პირობების გამო არ იბრძოლოს საკუთარი ინტერესებისთვის. მეორე მხრივ, ხანდაზმული ადამიანები ხშირად არიან მოუქნელები და დაბნეულები,⁹⁵ რის გამოც შეიძლება ისინი მოწყვლად ჯგუფს განვაკუთვნოთ.

მიუხედავად მედიაციის ნაკლოვანი ფაქტორებისა, მისი უპირატესობები გაცილებით მეტი და წონადია. სხვა ნიშნებთან ერთად, მედიაცია ყურადღებას აქცევს მხარეთა რეალურ ინტერესებს, იძლევა მათი შეხედულების ამსახველი სამართლიანი გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობას და სასამართლო სისტემასაც განტვირთავს საქმეებისგან.⁹⁶

94 ყანდაშვილი, ი., (2020). მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თბ., 71.

95 Radford, M. F., (2001). Advantages and Disadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, p. 245.

96 იხ. ბათიაშვილი, ი., (2022). მედიაციის პროცესი, მისი პრინციპები და გამოწვევები საქართველოში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწდეული“, 11(1), 12. <https://doi.org/10.60131/adr.1.2022.6162>

დასკვნა

კვლევიდან ჩანს, რომ ბიზნესსექტორისთვის განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს მედიაცია. სამოქალაქო დავების გადასაწყვეტად მედიაციის ინსტიტუტის გამოყენება განპირობებულია იმით, რომ ის მაქსიმალურად ითვალისწინებს მხარეების ინტერესებს შეთანხმების მიღწევისას.

მედიაცია მომხიბვლელია ბიზნესსექტორისთვის რამდენიმე ფაქტორის გამო. სასამართლო განხილვასთან შედარებით მედიაცია მოიაზრებს იაფ, სწრაფ, კონფიდენციალურ, მშვიდ და ეფექტიან პროცესს. ამასთან, მედიაციის მიმართ მხარეთა მზარდ ნდობას იწვევს კონფიდენციალურობა. მედიაციის კონფიდენციალურობის მიზანია, უზრუნველყოს მხარეთა მიერ გამჟღავნებული საიდუმლო მონაცემების დაცვა და მიმდინარე ურთიერთობის შენარჩუნება. კონფიდენციალურობა მეწარმეების სამეწარმეო იმიჯის გაფრთხილებასაც უწყობს ხელს.

ბიზნესსექტორისთვის განსაკუთრებით მიმზიდველია ისიც, რომ მედიაცია მოქნილი და არაფორმალური ხასიათისაა, რაც მხარეებს აძლევთ მოქმედების ფართო შესაძლებლობას. მედიაცია ახდენს მხარეებს შორის ურთიერთობის დაძაბვის პრევენციას და არ იზღუდება განსახილველი საკითხებით, ასევე, იმ საშუალებებისა თუ მეთოდების მოფიქრებაში, რომლებიც უზრუნველყოფს დავის გადაწყვეტას. მედიაცია მიზნად ისახავს მხარეთა თვითგამორკვევას და პიროვნული ინტერესების იდენტიფიკაციას. გარდა მედიატორის ნეიტალურობისა და მიუკერძოებლობისა, მედიაციის პროცესსა და შედეგზე მხარეებს აქვთ კონტროლი. ეს, ფაქტობრივად, გულისხმობს მედიაციის პროცესის ისე წარმართვას, რომ ორივე მხარისთვის იყოს მომგებიანი. არანაკლებ საყურადღებოა მედიაცია ფინანსური და დროითი რესურსების დაზოგვის თვალსაზრისით. ეს გარემოებები ყველასთვის მნიშვნელოვანია, განსაკუთრებით ბიზნესსექტორისთვის, რადგან უარყოფითად აისახა მათ საქმიანობაზე და შეიძლება გამოიწვიოს ნეგატიური ეკონომიკური ეფექტი. ამდენად, ბიზნესდავები დიდი უარყოფითი შედეგების თავიდან ასაცილებლად უსწრაფეს ვადებში გადაწყვეტას მოითხოვს.

გერმანიისა და სხვა ქვეყნების მოკლე მიმოხილვამ ცხადყო, რომ მზარდია მედიაციის მიმართ დაინტერესება. მისი მიმზიდველობა ნაკარნახავია სწორედ მედიაციის დადებითი ფაქტორებით, რომლებიც ხელს უწყობს დავის მშვიდად, გააზრებულად, შედარებით იაფად და მცირე ვადებში მხარეთა საერთო ინტერესზე დაფუძნებული და ხელსაყრელი გადაწყვეტილების მიღებას. საქართველომ გაითვალისწინა მედიაციის შესახებ ევროპული მიდგომები, ჩამოაყალიბა მედიაციის პროცესის მომწესრიგებელი წესები და მოქნილი სისტემა, რომელიც მაქსიმალურად არის მხარეთა ინტერესებზე მორგებული და

საქმის განხილვის ზოგად საფუძვლებს მოიცავს (დეტალური მოწესრიგების გარეშე). ამით გზა გაეხსნა პრაქტიკას მედიაციის ინსტიტუტის განვითარებისთვის. მართალია, მედიაცასაც ახასიათებს გარკვეული უარყოფითი თვისებები, მაგრამ სასწორის პინა უდავოდ გადაიწონება მისი უპირატესობების მხარეზე. შესაბამისად, აუცილებელია, რომ მედიაციის ამ უპირატესობების შესახებ საზოგადოების უფრო ფართო წრე იყოს ინფორმირებული, რათა მედიაციის სარგებელი გამოიყენოს უფრო მეტმა ადამიანმა დავის მშვიდობიანად მოსაწესრიგებლად.

ბიბლიოგრაფია:

ნორმატიული მასალა:

1. „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი, 2019 წ. 18 სექტემბერი, N4954-ლს.
2. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი (სსკ), 1997 წ. 26 ივნისი, N786-ლს.
3. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი (სსსკ), 1997 წ. 14 ნოემბერი, N1106-ლს.
4. <<https://bm.ge/ka/article/2020-wlidan-saqartveloshi-mediaciis-shesaxeb-kanoni-amogmeddeba/42734>> [ბოლო წვდომა 08.02.2020].
5. განმარტებითი ბარათი საქართველოს კანონის პროექტზე „მედიაციის შესახებ“, რეგისტრაციის N07-2/319/9.
6. Directive 2008/52 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters.
7. Law on Conciliatory Mediation in Civil Disputes of Republic of Lithuania, 15 July 2008 – No X-1702.

სამეცნიერო ლიტერატურა:

1. ბათიაშვილი, ი., (2022). მედიაციის პროცესი, მისი პრინციპები და გამოწვევები საქართველოში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწადი“, 11(1), 12. <https://doi.org/10.60131/adr.1.2022.6162>
2. ბიჭია, მ., (2021), მედიაციის გამოყენების მნიშვნელობა ბიზნესდავებში პანდემიის

- დროს, ჟურნალი „სამართლის მაცნე“, №3, 2021, 10. [DOI: 10.15350/26679434/H.3.1](https://doi.org/10.15350/26679434/H.3.1)
3. ბიჭია, მ., (2020), მედიაციის პროცესის კონფიდენციალობის დაცვის სამართლებრივი რეჟიმი და მნიშვნელობა, „სამართალი და მსოფლიო“, 2(15), 199-200. <https://doi.org/10.36475/6.2.15>
4. ბიჭია, მ., (2017). პერსონალური მონაცემების კერძოსამართლებრივი დაცვის პრობლემა ინტერნეტსამყაროში, VIII საერთაშორისო სამეცნიერო პრაქტიკული კომუნიკაციის კონფერენციის „ინტერნეტი და საზოგადოება“ მასალები, 7-8 ივლისი, ქუთაისი, 36-41.
5. გადლიაუხვასი, რ. (2017). მედიაცია ლიტვაში, მემორანდუმის ხელმომწერი ქვეყნების მოსამართლეთა ასოციაციების საერთაშორისო კონფერენციის მასალებში: „მოსამართლეთა საქმიანობის შეფასება, სასამართლო მედიაცია და არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება“, 102-103.
6. გიზა, ი. (2017). გერმანიის სასამართლო მედიაციის სფეროში არსებული პრაქტიკული გამოცდილება და პერსპექტივები, მემორანდუმის ხელმომწერი ქვეყნების მოსამართლეთა ასოციაციების საერთაშორისო კონფერენციის მასალებში: „მოსამართლეთა საქმიანობის შეფასება, სასამართლო მედიაცია და არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულება“, 70-72.
7. ცერცვაძე, გ. (2010). მედიაცია – დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ., 105.
8. ცერცვაძე, გ. (რედ.) (2013). მედიაციის სამა-

- როლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თბ., 59, 209, 224.
9. ყანდაშვილი, ი. (2020). მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თბ., 61-63, 71, 94.
 10. ყანდაშვილი, ი. (2017). მედიაცია – დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ახალი ფორმა და მისი საკანონმდებლო მოწესრიგების პერსპექტივა საქართველოში, „სამართლის ჟურნალი“, N2, 116.
 11. ჩიტაშვილი, ნ., (2016). ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, N2, 36-37.
 12. ჩიტაშვილი, ნ. (2016). სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა – წელიწადულის“, 16.
 13. Andrews, N. (2017). Mediation: International Experience and Global Trends, *Journal of International and Comparative Law*, 4, p. 220.
 14. Brown, K. L., (1991). Confidentiality in Mediation: Status and Implications, *Journal of Dispute Resolution*, Iss. 2, Vol. p. 310.
 15. Bertaitis, S., Marjusina, R., Olevska, I. (2012). In: Palo de G., Trevor M. B. (Ed.), *EU Mediation, Law and Practice*, Oxford, pp. 218-219.
 16. Callahan, R. (2012). Mediation Confidentiality: For California Litigants, Why Should Mediation Confidentiality be a Function of the Court in Which the Litigation is Pending? *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, Vol. 12: 63, p. 96.
 17. Clarke, G. R., Davies, I. T. (1991). ADR – Argument for and Against use of the mediation process particularly in Familu and neighbourhood disputes, *QLD. University of Technology law Journal*, 7, p. 84, <<https://lr.law.qut.edu.au/article/view/343/335/view.html>> [ბოლო წვდომა 17.08.2023].
 18. Deason, E. E. (2001). The Quest for Uniformity in Mediation Confidentiality: Foolish Consistency or Crucial Predictability? *Marquette Law Review*, Vol. 85, p. 81.
 19. Deason, E. E. (2002). Predictable Mediation Confidentiality in the U.S. Federal System, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Col. 17, No.2, p. 245.
 20. De Palo, G., D'URSO, L. (2016). In: "The Implementation of the Mediation Directive, Workshop", Research Administrator Responsible: Raffaelli R., p. 12.
 21. Att. Dursun Al (2017). The Principle of Confidentiality in Mediation and the Rols of Confidencialiti In Commercial Mediation, *Afro Eurasian Studies Journal*, Volume 6, Issue 1&2, Spring & Fall, pp. 18-19.
 22. Espilugus, C., Iglesias, J. L., Palao, G. (2013). Civil and Commercial Mediation in Europe: National Mediation Rules and Procedures, Vol. I, Intersentia, Cambridge, p. 162.
 23. Fedorchuk, M. (2020). Mediation: The Experience of Latvia, "Mediation: Training and Society Transformation/MEDIATS" of EU Program, <<https://mediats-chnu.com/mediation-the-experience-of-latvia/>> [ბოლო წვდომა 22.07.2023].
 24. Feinberg, K. R., (1989). Mediation – A Preferred Method of Dispute Resolution, *Pepperdine Law Review*, Vol. 16, Iss. 5, S7-10.
 25. Hardy, S., Rundle, O. (2010). *Mediation for Lawyers*, Australia, pp. 9-10.
 26. Hill, R. (1995). Non-adversarial Mediation, *Journal "International Arbitration"*, 12(4), p. 135.
 27. Hill, R. (1998). The theoretical Basis of Mediation and other Forms of ADR: Why they Work, *Arbitration International*, 14(2), p. 181.
 28. HOPE – European Hospital and Healthcare Federation. 2012. *Mediation in Healthcare*, pp. 7-9.
 29. Hopt, J. K., Steffek, F. (2013). *Mediation Principles and Regulation im Comparative Perspective*, Oxford, p. 17.
 30. International Labour Office, (2007). *Collective Dispute Resolution through Conciliation, Mediation and Arbitration: European and ILO Perspectives*, Geneva, p. 16, <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/documents/meetingdocument/wcms_366949.pdf> [ბოლო წვდომა 03.07.2023].
 31. Kelly, D., Holmes, A., Hayward, R. (2005). *Business Law*, 5.th edition, London, pp. 95-96.
 32. Owen v. Gray (1998). Protecting the Confidentiality of Communications in Mediation, *Osgoode-hall Law Journal*, vol. 36, november 4, p. 668.
 33. Lawrence R. Freedman, Michael L. Prigoff (1998), Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, *Journal On Dispute Resolution*, Vol.2:1, pp. 37-38.
 34. Lewinski-Reuter V., Mediation, In: *Glossar Kulturmanagment*, V. Lewinski-Reuter, S. Lüdemann (Hrsg.), Wiesbaden, 2011, 254-255.
 35. Macturk, C. H. (1995). Confidentiality in Mediation: The Best Protection has Exception, „*American Journal of Trial Advocacy*“, Vol. 19, pp. 412, 415, 425-426. <http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/amjtrad19&div=25&g_sent=1&casa_token=&collection=journals> [ბოლო წვდომა 12.02.2022].
 36. Petsche, M. (2013). Mediation as the preferred method to solve international business disputes? A look into the future, *RDAl/IBLJ*, N4, p. 253.
 37. Piers, M. (2014). Europe's Role in Alternative Dispute Resolution: Off to a Good Start? *Journal of Dispute Resolution*, No. 2, p. 287, 291.
 38. Posin, D. Q. (2004). *Mediating International Business Disputes*, London, pp. 1-10.

- ness Disputes, Fordham Journal of Corporate & Financial Law, Vol. IX, p. 457.
39. Radford, M. F. (2001). Advantages and Disadvantages of Mediation in Probate, Trust, and Guardianship Matters, Pepp. Disp. Resol. LJ, Vol. 1, pp. 244-245, 247, 249.
 40. Shapira, O. (2012). Conceptions and Perceptions of fairness in Mediation, South Texas Law Review, Vol. 54, p. 336.
 41. Simaitis, R. (2020). A new wave of Mediation in Lithuania – What does it mean for Lawyers, CEE Legal Matters, 29 April, <<https://ceelegalmatters.com/lithuania/13402-a-new-wave-of-mediation-in-lithuania-what-does-it-mean-for-lawyers>> [ბოლო წვდომა 25.08.2023].
 42. Stipanowich, T. (2004). Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, Commercial Mediation in Europe, p. 12.
 43. Sussman, E. (2010). The Advantages of Mediation and the Special Challenges to its Utilization in Investor State Disputes, Revista Brasileira de Arbitragem, Vol.7, no. 27, p. 57.
 44. Tarman, Z. D. (2016). Mediation as an Option for International Commercial Disputes, In: Annales de la faculté de Droit d'Istanbul, Vol. 48, No. 65, pp. 232-233.
 45. Tochtermann, P. (2013). Mediation in Germany: The German Mediation Act – Alternative Dispute Resolution at the Crossroads, in Hopt&Steffek, Mediation Principles and Regulation in Comparative Perspective, Oxford University Press, Oxford, p. 538.
 46. Tvaronavičienė, A., Kaminskienė, N., Rone, D., Uudekull, R. (2022). Mediation in the Baltic States: Developments and Challenges of Implementation, Access to Justice in Eastern Europe, Vol. 4, No. 16, pp. 76-77, <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.4-a000427>
 47. Wykoff, A. (2016). Mediation & Confidentiality, „Bond University Student Law Review“, Vol. 4, p. 5.
 48. Zhao, Y., Koo A.K.C. (2011). The Development of Legal Protection for Mediation Confidentiality in Hong Kong. „Common Law World Review“, p. 264. <http://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/comlwr40&div=17&g_sent=1&casa_token=&collection=journals> [ბოლო წვდომა 11.02.2020]
 49. Батурина, Н.А. (2016), Зарубежный Опыт Правового Регулирования Процедуры Медиации, В Сборник материалов I Всероссийской научно-практической конференции с международным участием (Саратов, 4 декабря 2015 года): «Перспективы становления и развития медиации в регионах», Саратов, 23.
 50. Шумова, К. А. (2015), Принципы медиации, Диссертация, Саратов, 68.
 51. <<https://ceelegalmatters.com/lithuania/13402-a-new-wave-of-mediation-in-lithuania-what-does-it-mean-for-lawyers>>
 52. <<https://iclg.com/cdr/litigation/pirkka-marja-poldvere-aivar-pily>> [ბოლო წვდომა 20.08.2023].
 53. <<https://bm.ge/ka/article/2020-wlidan-saqart-veloshi-mediaciis-shesaxeb-kanoni-amogmed-deba/42734>> [ბოლო წვდომა 20.07.2023].